

פ"ת	צפת	ב"ש	אלעד	ב. שמש	אשדוד	חיפה	ד"ר.30 מודיעין ע.	בני ברק	ירושלים	עיר
19:00	19:15	19:20	19:10	19:03	19:18	19:14	19:12	19:21	19:03	כניסת שבת
20:19	20:19	20:18	20:19	20:17	20:20	20:21	20:08	20:20	20:17	יציאת שבת
20:51	20:56	20:53	20:51	20:54	20:52	20:55	20:43	20:53	20:54	ר"ת

בס"ד לקראת שבת מלכתא

הלימוד השבועי לנבחני דרשו

לפרשת ואתחנן ז - ג' אב | דף היומי - סנהדרין יד - כ | משנה ברורה - מסמן רמ"ה ספי"ו עד תחילת סימן רמ"ז | מוסר - פרק ב' וכל דברינו אלה' עד פרק ד' והנה ידוע שבעולם הזה | קנין חכמה - 'ובעבור שהלשון קלה' עד שער השקר 'יש בענין השקר'

יום המישי' ד' אב תשע"ז | פניני פרשת דברים | תקציר שבועי ה'דף היומי בהלכה'

Dirshu
דרשו ד' ועוז
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

כששב מנסיעה לחו"ל ידעו כולם שכאשר יגיע ל"ולירושלים עירך" יתמוגג מבכי של ערגה וגעגועים. אפילו כאשר יצא מהעיר לחתונה וכדו', מעשה שגרת קבוע, כאשר היו עולים את העליות לירושלים היה מתחיל לפזם שירים על ירושלים

הגאון רבי חיים פנחס שיינברג זצ"ל, עם הזכרון התמידי של ירושלים והמקדש

"אֲשֶׁר חָזַה עַל יְהוּדָה וְיְרוּשָׁלַם" (מתוך ההפטרה ישעיהו א', א')

זכרון בית המקדש וירושלים בתפארתה היה חקוק בעצמותיו של רבינו, הוא חי בחוש את חסרונו, ובכל פעם ראו שכאשר הזכיר בתפילותיו שלפני העמוד את ירושלים היה פורץ בבכי של צער, כך בימים נוראים כשהגיע ל"ומפני חטאינו גלינו מארצינו" אז פרץ בבכי, וכך גם בכל חופה שסידר קידושין כאשר אמר החתן "אם אשכחך ירושלים"-היה פורץ בבכי. אפילו כשהזכיר בשיחת מוסר פסוק מאיכה או משפט מקינות ת"ב היו עיניו נקשרות דמעות. פעמים רבות היה אומר "תיקון חצות", בפרט בימי בין המצרים, וכשלא הספיק אמר מזמור "על נהרות בבל", שהוא מעין תיקון חצות, ואפילו לבחורים היה אומר לומר לפחות פרק זה בחצות, לקיים דברי השו"ע באו"ח סימן א'.

קבוע, כאשר היו עולים את העליות לירושלים היה מתחיל לפזם שירים על ירושלים ולפעמים עורר את הנוכחים לשיר איתו. להיות קרוב למקום המקדש

אברך יליד ארה"ב, שלא זכה להפקד בפרי בטן סיפר, שכאשר החליט לשוב למדינתו בעקבות מצבו בא להפרד ממנו, וכאשר סיפר שעוקר דירתו לחוץ לארץ למשך תקופה, לפי דברי חז"ל (ירושלמי שבת פ"ו ה"ט) 'משנה מקום משנה מזל' כדי לזכות בפרי בטן, הגיב רבינו בפליאה ואמר: "איני מבין גדול בזה, אך לפי ראייתי היה עליך להתקרב יותר לרוחניות, אולי ללכת לגור קרוב יותר לשריד בית המקדש, ולא להתרחק ממנה. אינני בקי בסיבות שהביאו אותך להחלטתך, אך שיהיה לכם בהצלחה ותזכו להפקד ולכל טוב". אותו אברך שסיפר על כך ציין, איך שהמושכל הראשון של רבינו: להיות קרוב ככל שניתן לירושלים ולמקום המקדש, מה שיזכיר לאדם את המצב שהיה, כשהיה היכול על מכונו וירושלים בתפארתה.

אם כל השנה ניכרים היו עליו הגעגועים לירושלים ולבית המקדש, כאשר הגיעו ימי בין המצרים, ניכר היה על פניו שאינן כתמול

מתוך אותו רגש געגועים וערגה לירושלים עיר הקודש, החליט שנים ספורות לאחר שפתח את ישיבתו בארה"ב להעלותה ירושלימה. בשיחות שהיה מוסר באותן תקופות היה מאריך להסביר עד כמה תורה בארץ ישראל ובירושלים עיר הקדש בפרט, היא סגולה להצלחה ולסייעתא דשמיא, מחמת ששוכנת ליד מקום המקדש, ממנו לא זזה שכינה גם בגלות. צעד זה שנקט היה לא שיגרת, להצליח להעלות ישיבה שלימה עם תלמידיה לירושלים, אבל רבינו דבק במשימה והצלחת. ומרגלא בפומיה דברי הרמ"א ב'דרכי משה', שהסיבה שלא נושאים הכהנים כפיהם בחו"ל משום ביטול מלאכה, שהכהנים והעם טרודין במחיתם בגלות ואינם שרויים בשמחה, לכן אין ברכת כהנים ביום שיש בו ביטול מלאכה ואף בשבת, מפני שטרודים במחשבתם על פרנסתם וכן פסק בהגהתו ס' מ"ד. היה רבינו אומר שמזה רואים שבארץ ישראל יש כח מיוחד שבגיננו זוכים להיות בשמחה ומנוחת הנפש למרות הטרדות. גם כאשר כבר התגורר בירושלים, כששב מנסיעה לחו"ל ידעו כולם שכאשר יגיע ל"ולירושלים עירך" יתמוגג מבכי של ערגה וגעגועים. אפילו כאשר יצא מהעיר לחתונה וכד', מעשה שגרתו

המשך בעמוד 18 <<<

בעת שתכננו את היכל בית המדרש של הישיבה בברכפלד, שכרה הישיבה את שירותיו של אדריכל שישרטט את דגם ארון הקודש. האדריכל השקיע זמן רב ותכנן את ארון הקודש לפרטי פרטים. לבסוף הוחלט שלא להשתמש באותה תכנית...

הגאון רבי נתן צבי פינקל זצוק"ל על הנשיאה בעול עם הזולת

ההתחיל להתפלל בדבקות לישועתן של אותן נשים. כשיצאו מחדרו סיפרה אחת הנשים שבדיוק את הפרק הזה, היא אומרת מידי יום לישועתה, והיה מופלא בעיניה לראות, עד כמה נשא איתן בעול כאבו, עד שמשמים נפתח לו ספר התהלים בדיוק באותו פרק. אחד מבני הישיבה התארח בביתו בליל הסדר. באמצע הסדר נשפכה כוס היין של הבחור על השולחן, דבר שגרם לאי נעימות. הוא התבייש מאד וביקש מחילה. לאחר מכן, בהמשך הסדר, ביקש שוב סליחה. אמר לו רבינו: "אני לא מבין אותך, מקודם נתת לנו ברכה ועכשיו אתה מבקש מחילה, הרי כתוב בגמרא (עירובין ס"ה): 'כל בית שאין שופכים בו יין כמים, אינו רואה סימן ברכה'..."

"תזכירו את שמי אצל הרב פינקל"

בעת שתכננו את היכל בית המדרש של הישיבה בברכפלד, שכרה הישיבה את שירותיו של אדריכל שישרטט את דגם ארון הקודש. אותו אדריכל השקיע זמן רב ותכנן את ארון הקודש לפרטי פרטים. לבסוף כשדנו

על התכנית בהנהלת הישיבה, הוחלט שלא להשתמש באותה תכנית. רבינו ברגישותו שלא לפגוע באותו אדריכל, קרא לו ונתן לו נשיקה ודיבר איתו בקירוב מיוחד, ובעדינות רבה מסר לו את ההחלטה, תוך שהוא נותן לו עבודה אחרת בבנין הישיבה החדש שנבנה בירושלים.

סיפור זה לא היה סיפור חד פעמי, היתה זו דרכו לרצות את כולם, שלא יצא בעל מלאכה לא מרוצה, גם כשסבר שיש להעיר לו, היה עושה זאת בעדינות ובחיוך, שתמיד הוציא את האדם בהרגשה טובה.

עד כמה קידש שם שמים בהתנהגותו זו! אחד ממהנדסי בנין הישיבה בברכפלד, שהיה אדם רחוק מדרך התורה רח"ל, התפעל מאד מהנהגתו, ולימים, כשחלה אותו מהנדס והציעו לו שיקחו את שמו לתפילה אצל רבנים, אמר שרק אצל אחד הוא מבקש שיזכירו אצלו את שמו, אצל הרב פינקל בירושלים...

במשך תקופה מסוימת היה רבינו מוסר וועד לקבוצה מבני הישיבה במוצאי שבת. מוצאי שבתות היו הימים והשעות בהם היה חלש במיוחד, ובכל זאת ראה נחיצות מיוחדת למסור את הועד במוצאי שבת.

באחת הפעמים, הגיעה הקבוצה לביתו של רבינו, אולם הוא היה שרוי בחולשה עצומה ואמר את הדברים בקול חלוש מאד, עד שגם

"פֶּאֶשֶׁר יֵשָׂא אִישׁ אֶת בְּנוֹ" (דברים א', ל"א)

לא אחת התאמץ במאמצים גדולים להיטיב, למרות שלא נתבקש. כאשר שמע על מישהו שנמצא בצער ומצוקה, נרתם למשימה גם כשלא נתבקש לכך. אחד מתלמידי הישיבה נכנס וביקש ברכה עבור אביו, שנסע לארה"ב ונפגע בתאונת דרכים. רבינו שומע, וכדרכו מתעניין ושואל פרטים, כדי להשתתף בצערו ודאגתו. בתוך הדברים סיפר הבחור כבדרך אגב, שאביו נסע לבדו ואין לו שם מכרים. הבחור יוצא מהחדר ורבינו, בלי שנתבקש, התקשר לידידיו באותה העיר, וביקש שידברו עם העסקנים שיטפלו בו על הצד הטוב ביותר.

באחת התקופות הקשות שהיו בישיבה מבחינה כלכלית, הוחלט באופן זמני לא לקבל אברכים חדשים לשיבה. אברכים רבים באו ולא התקבלו, כאשר כולם נענו שעכשיו לא ניתן להיכנס לשיבה. אברך אחד ביקש להיכנס בכל זאת לרבינו, הוא טען שאי קבלתו תגרום לו בעיה בשלום ביתו, שכן אשתו יודעת שלמיר מתקבלים בקלות, והוא חושש שאם יחזור לביתו ויאמר שכרגע לא בוחנים כלל, היא לא תאמין לו והוא חושש שתביט עליו בעין לא טובה. שמע רבינו וקיבלו.

מופלאת הייתה נשיאתו בעול עם זולתו, למרות היותו מנהיג של אלפי תלמידים, ומטבע הדברים היתה אוזנו כרויה לצרות רבות. למרות זאת, כל דבר ששמע לקח לתשומת ליבו וזכרו לפרטי פרטיו. אברך בוגר הישיבה שאשתו חלתה ל"ע, והיה בא מפעם לפעם לבקש מרבינו שיתפלל, סיפר שהיה מופתע להיווכח שרבינו זוכר את מחלתה והתפתחויותיה לפרטי פרטים ממש. כך היה בפרטיהם הפרטיים של מאות אברכים שביקשוהו להתפלל. הוא מיהר לרשום את השם בפנקס מיוחד, למרות שבסופו של דבר זכר בעל פה עשרות רבות של שמות. הרה"ג רבי אברהם חשין, מידידיו הקרובים של רבינו, סיפר שפעם נזקק לדבר משהו עם רבינו, והיות שידע שרבינו אמור להגיע לשמחת חתונה מסוימת, התכונן לדבר אתו שם. כשהגיע עמד רבינו באמצע שמו"ע של מעריב, ורבי אברהם עמד בצד והמתין. לפי הכרעות של רבינו הבין שהוא כבר אוחר בסוף "מודים" ותיכף יגמור. אך בסוף חיכה ר' אברהם קרוב לרבע שעה נוספת. כשסיים רבינו את תפילתו, שאלו רבי אברהם, מדוע האריך כל כך בתפילתו? ענה לו רבינו שבתפילת מעריב הוא מתפלל על כל החולים והעניינים שביקשו ממנו להתפלל עליהם. כך זכר בעל פה עשרות רבות של שמות... לא רק שמות זכר, גם פרטי פרטים והתפתחויות לאורך זמן. לא רק שזכר אלא נשא את מצוקותיהם על לוח ליבו. ראו זאת כאשר לא אחת היה מבקש ועומד על כך שיעדכנו אותו בכל התפתחות שתהיה, בפרט כשהיה בשורות טובות. באחת הפעמים ששהה בחו"ל נכנסו למעונו שתי נשים, ובקשו ממנו שיתפלל על צרה גדולה שיש להן כבר תקופה ארוכה. רבינו הגיב ואמר בכאב: "מה אוכל לעשות? נאמר יחד תהילים!", ומיד הוציא ספר תהילים

מיד עם שובם הם סרו לביתו של ראש הישיבה והתנצלו בפניו על ששבו בידיים ריקות... הם ספרו לו במבוכה כי כל הכסף שנתן להם להוצאות הדרך אזל, ובלית ברירה השתמשו בכספי התרומות למימון הוצאות הנסיעה והשהיה

הגאון רבי בן ציון מוצפי שליט"א על המרגלים ושלוחים לגיוס כספים

של הכספים שאסף בכל מקום, עד לפרוטה האחרונה. בדרך זו נתן לעצמו ולשלוחיו דין וחשבון מפורט ומדויק על כל ההוצאות וההכנסות של המסעות הארוכים.

ט"ו באב - יום שכלו בו מתי מדבר

מן המרגלים שתררו את הארץ, נשארנו כלב בן יפנה ויהושע בן נון. מקרב שש מאות אלף איש של דור המדבר, נשארו חמישה עשר אלף איש.

מותם של בני ישראל במדבר לא היה בבת אחת. במשך ארבעים שנות הליכתם במדבר, מדי שנה, בתשעה באב, היו חלק מעם ישראל מתים. בהגיע ליל תשעה באב, היה כל אחד מישראל חופר לעצמו קבר, ונשכב בתוכו. בבוקר

היתה יוצאת בת קול ומכריזה:

"הבדלו החיים מן המתים",

כל מי שחי - שיקום. חמישה

עשר אלף איש מתו, והשאר

קמו והמשיכו את חייהם עד

לערב תשעה באב הבא, וחוזר

חלילה. כך הדלדל מניינם של

דור המדבר משנה לשנה, כאשר

מדי שנה נחסרים עוד חמישה

עשר אלף איש.

כל מתי מדבר עד גיל ששים

מתו. ורמז לדבר: "תבוא בכלח

אלי קבר" (איוב ה'; כ"ו), כל"ח בגימטריא ששים, מכאן שאדם

שעבר את גיל ששים, עליו להודות לה' שניצל ממיתה בידי שמים.

בשנה האחרונה, שנת הארבעים של בני ישראל במדבר, חזר הדבר

על עצמו. בליל תשעה באב, כל אלה שעדין שרדו, חפרו לעצמם

את הקבר ונשכבו בתוכו, כמנהגם מדי שנה בתאריך זה. למחרת

קמו כולם, איש מהם לא מת. הם לא ידעו שהישיבה היא שכבר

כלו מתי מדבר, וסברו כי אולי היתה טעות בחשבון הלבנה, והם

הקדימו את ליל תשעה באב. לכן, בלילה הם שוב נשכבו בקבר

והמתינו לבוקר, אלא שגם הפעם קמו כולם, איש לא מת. כך חזר

הדבר על עצמו לילה אחרי לילה. כשהגיע ליל ט"ו באב, הם ראו

את הלבנה במלואה, ונוכחו לדעת שלא טעו בחשבון הימים, ואז

הבינו כי כבר פסקו מתי מדבר מלמות.

על כך אמרו (תענית ל' ע"ב): "לא היו ימים טובים לישראל

כחמישה עשר באב... חמישה עשר באב מאי היא? - יום שכלו בו

מתי מדבר". לא שביום זה כלו מתי מדבר, אלא שאז התברר לאלו

שרדו, כי זו השנה האחרונה לפרעון ענשם של מתי המדבר. הוי

אומר, שאותם חמישה עשר אלף האחרונים קבלו חנינה ולא מתו.

(מתוך 'דורש ציון' פרשת שלח)

"נְשַׁלְחָה אֲנָשִׁים לְפָנֵינוּ" (דברים א', כ"ב)

בפרשת דברים אמר הכתוב: "נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ" (דברים א'; כ"ב), ולאחר מכן נאמר: "וירגלו אותה" (שם, כ"ד). ובפרשת שלח: "ויתרו את ארץ כנען" (י"ג, ב). הרי לנו שלוש מלים נרדפות: ויתרו, ויחפרו, וירגלו - מה משמעותו של כל ביטוי? הביטוי המקבל והמוכר ביותר הוא 'וירגלו' או, כפי ששגור על לשוננו: מרגל. המקור לכינוי זה הוא מלשון 'רגל', המרגל מסתובב בין האנשים ומנסה לדעת מה שיחם, מה טיבם ומהן התוכניות שלהם. הוא מנסה להבין איך הצבא, הנשק או המיגון. הוא הולך ביניהם, רגל פה ורגל שם.

'ויחפרו' הוא מלשון חפירה, ומשמעותו: למצא את הפגעים שיש שם, את החסרונות ואת החלקים שאינם טובים.

'ויתרו' הוא מלשון יתרון, כלומר: בודקים את הנושא ומוצאים את יתרונותיו.

כשהקב"ה נתן רשות למרגלים, הוא נתן להם הוראה: "ויתרו את הארץ" - תחפשו את היתרונות של ארץ ישראל, את הקדושה שיש בה. תנו לבכם למעלותיה.

אבל עם ישראל לא ראו כך את פני הדברים. הם אמרו: "נשלחה אנשים לפנינו ויחפרו לנו את הארץ". כל כוונתם היתה למצא את החסרונות בארץ ישראל. וזה היה הפתח שהביא להם את הרעה הגדולה הזאת.

אחת הישיבות בליטא נקלעה למצוקה כספית. ראש הישיבה שיגר שלושה משולחים לעיר הגדולה, כדי לאסוף כסף בבתי נדיבים לטובת הישיבה. הוא שכר להם בעל עגלה, ולפני צאתם ציד אותם בהוצאות הדרך.

השלושה היו חסרי ניסיון ולא השכילו להשתמש בכסף בתבונה. בעל העגלה ניצל את תמימותם וגבה מהם מחיר מופקע. כשהגיעו לעיר בזבזו את כל הכסף. הם אספו סכום לא גדול עבור הישיבה, אך נאלצו להשתמש בו כדי לממן את דרכם חזרה לעירם.

מיד עם שובם הם סרו לביתו של ראש הישיבה והתנצלו בפניו על ששבו בידיים ריקות... הם ספרו לו במבוכה כי כל הכסף שנתן להם להוצאות הדרך אזל, ובלית ברירה השתמשו בכספי התרומות למימון הוצאות הנסיעה והשהיה.

אמר להם ראש הישיבה: "משה רבנו שלח את המרגלים למסע שנמשך ארבעים יום, והדבר היה כרוך בהוצאות כספיות. אמר הקב"ה למשה: 'שלח לך אנשים ויתורו'... תן להם כסף להוצאות הדרך, אבל 'ויתורו', שיתירו מהכסף ולא ישובו בידיים ריקות"... הרב חיד"א זצ"ל נהג לנסוע ברחבי העולם למשך תקופות ארוכות, כש"ד"ר עבור עניי ארץ ישראל. במסעותיו הוא כתב את הספר "מעגל טוב". חלק אחד של הספר מכיל חידושי תורה שנתחדשו לו תוך כדי מסעותיו, וחלק אחר מכיל 'יומן מסע' ובו תיאורים ורשמים ממסעותיו. כמו כן יש בספר תיעוד מדויק ורשימות מפורשות

שלשה שבועות - מי"ז בתמוז ועד ט' באב - התנהלה מלחמה נוראה על הר הבית וסביבו. ביום כ"ז בתמוז העלו היהודים חלק מאולמות המקדש באש, בכדי לגרום נזק רב לאויב ששהה שם. ביום ב' באב, כשכל הר הבית הזכרע בידי הרומאים, הם הגיעו לביהמ"ק, ובמשך כל הימים עד לת"ב נמשכו הקרבות

רבי חנניה צ'ולק שליט"א בלקט מיוחד ממדרשי חז"ל על חורבן בית המקדש

בבלה. במשך ארבעה שבועות טבחו הבבלים בחוצות ירושלים, עד ליום ט' באב, היום המר שבו העלו את בית מקדשינו באש. כאשר ראו הכהנים את בית המקדש עולה בלהבות, אחזם יאוש נורא. הם התקבצו כתות כיתות ומפתחות ההיכל בידיהם, עלו על גג ההיכל ואמרו: "רבונו של עולם! הואיל ולא זכינו להיות גזברים נאמנים, יהיו מפתחות אלו מסורים לך..." זרקו אותם כלפי מעלה, יצאה כעין פיסת יד וקבלה אותם. הכהנים קפצו מגג ההיכל לתוך האש הבווערת.

גדול היה החורבן. הבבלים כבשו את ארצנו, הרסו ערינו ומושבותינו, שרפו את היכלנו. גם את שארית הפליטה, שרידי האש, הרעב והחרב, הגלו לבבל כשהם כבולים בשלשלאות ברזל, מעונים, מובסים ומושפלים. בארץ נותרו רק מתי מעט מדלת העם, בהנהגתו קצרת הימים של הצדיק גדליה בן אחיקם. רע ומר היה גורל הגולים. כאשר ראה אותם ירמיהו הנביא, עמד בתפלה בקברי אבות ובקש מהם להעתיר ולהפציר לה' שתיפסק ההשפלה, אך מידת הדין הייתה מתוחה ותפלתם לא התקבלה. היחידה שהצליחה להקל את גזרת הגלות היתה רחל אמנו. כאשר עברו הגולים על קברה בבית לחם ונשאו שם תפלה קצרה, עמדה רחל בתפלה לפני הקב"ה ואמרה: "רבונו של עולם, גלוי לפניך שיעקב עבדך אהבני אהבה יתרה, ועבד בשבילי אצל אבי שבע שנים. כשהשלים את שבע השנים יעץ אבי להחליפני באחותי, והקשה הדבר עלי עד מאד. בידעני כי אבי רמאי וינסה לעשות זאת, קבענו אני ויעקב סימנים כדי שלא יוכל להחליפני. אך כאשר ראיתי שאחותי נמסרה ליעקב מסרתי לה הסימנים כדי שלא תיכלם. ומה אני בשר ודם, עפר ואפר, לא קנאתי לצרתי ולא הוצאתיה לחרפה, ואתה מלך חי וקיים, רחמן, ומפני מה קנאת לעבודת אלילים שאין בה ממש? הגלית את בני ונהרגו בחרב ועשו בהם אויביהם כרצונם?!", מיד נכמרו רחמי הקב"ה והבטיח לה שיחזיר את ישראל במהרה למקומם!

הגולים המשיכו בדרכם, ירמיהו נסה להצטרף אליהם ולהשתתף בצרתם, אך הבבלים סרבו להגלותו. הוא צעד בעקבותיהם ונשק לאבק שבו היו סימני פסיעותיהם, עד שהגיע לגולים עצמם והיה מנשקם ובוכה באמרו: "אוי לכם אחי ועמי, שכך ארע לכם על שלא שמעתם לדברי נבואתי". באהבתו את אחיו לקח ירמיהו את

המשך בעמוד הבא <<<

"אֲשֶׁר חָזָה עַל יְהוּדָה וִירוּשָׁלַם" (מתוך ההפטרה ישעיהו א', א')
תשעה באב הוא יום אבל כבד לעמנו, בו אנו בוכים על שלקינו בכפליים: ביום זה נחרבו, בעוונותינו, שני בתי המקדש.

חורבן בית ראשון - בית ראשון עמד ארבע מאות ועשר שנה. הוא נבנה ע"י שלמה המלך, וכשסרו בני יהודה מדרך ה' והלכו אחר האלילים ותאוות לבם, נגזרו עליהם גזרות החורבן והגלות. אולם ה' לא הענישם מיד, במשך מאה שנה שלח אליהם את נביאיו שיוכיחו את העם וינסו להחזירם בתשובה. כמאה ושלשים שנה לפני חורבן הבית, הגלה מלך אשור את י' השבטים. גלות זו הייתה לאות אזהרה לבני יהודה על מה שיהא בסופם, אם לא ישנו דרכם, אך יצרם הרע הצליח להסיתם מבלי שיתנו לבם לתוצאות מעשיהם. הנביא ישעיהו הוכיחם קשות על דרכיהם הרעות, והנביא ירמיהו תאר באזנם בפרוט את החורבן והגלות, כפי שאנו קוראים בכל שנה בליל ת"ב במגלת איכה, שנכתבה עוד בטרם עלה הכורת על בית ה' ועל

עמו. תושבי יהודה וירושלים שמעו את הנבואה הקשה, אך לא שבו בתשובה. הם הטו אוזן לנביאי השקר, ולא האמינו שה' ישלח ידו בבית מקדשו, מקום שכינתו. אבל ה' לא חמל על ביתו ועל עמו, וכשכלו כל הקיצין, נשלח צבא הבבלים והכשדים. ב' בטבת, שנה וחצי לפני

החורבן, היה מצור על ירושלים, האויבים לא מיהרו להסתער על חומות העיר ובמשך שנה וחצי צרו עליה. בתקופה זו התקיימו כל דברי התוכחה הקשים שבתורה: "הצר לך בכל שעריך... עד רדת חומותיך הגבוהות והבצורות אשר אתה בוטח בהן בכל ארצך והצר לך בכל שעריך... ואכלת פרי בטנך בשר בניך ובנותיך", רעב נורא שרר בעיר, שמונה עשר חודשים נמשך המצור, אך העם הקשה ערפו ולא שב אל ה'. בט' בתמוז גברו הבבלים על עמנו. הם הבקיעו את חומות העיר וחדרו לתוכה ועשו בה טבח נורא. המלך צדקיהו, שהיה אחרון מלכי יהודה, ניסה לברוח דרך מנהרה שחפר, המובילה מירושלים ליריחו. איך הצליחו חילי האויב לתפסו? צבי שרצו לצוד ברח עד לפתח מערה זו, וכך התגלתה בריחתו. את בניו שחטו לעיניו, אסרוהו בנחושתיים, עוורו את עיניו והגלו אותו

לו להקים ישיבה ובית דין ביבנה. אספסיינוס, שהתרשם מאישיותו של רבן יוחנן בן זכאי, נענה לבקשתו ולבקשות נוספות אותן ביקש. במהלך פגישתם של אספסיינוס ורבן יוחנן בן זכאי, בישר רבן יוחנן כי אספסיינוס יוכתר למלך. תוך כדי שיחתם הגיעה הבשורה כי הקיסר מת ואספסיינוס נבחר להיות מלך רומי. עקב כך, היתה הפוגה במלחמתם של הרומאים עד לחודש ניסן שנת ג' תתכ"ח - שנת החורבן. אז הגיע טיטוס מצביא רומי לירושלים ונצר עליה. באסרו חג של פסח החלה המלחמה על ירושלים. אילי הברזל נגחו את החומה ללא הרף, ומכונות הקלע המטירו אבנים גדולות לעבר העיר. מנגד, היהודים הגנו בגבורה על עירם. הם השליכו על הרומאים אבנים ולפידים, ומפעם לפעם יצאו נגד הרומאים לקרבות פנים מול פנים, ואף העלו חלק ממכונות המלחמה שלהם באש. אולם שנת הרעב, המלחמות הפנימיות בין פלגי העם ומספרם

המועט - הביא לניצחון הרומאים, ובז' באייר נפרצה החומה החיצונית. היהודים התבצרו בהר הבית ובמבצרים נוספים כמבצר הגדול "אנטוניה". הרומאים כבשו מבצר אחר מבצר עד שבי"ז בתמוז הובקעה חומת הר הבית, לאחר קרבות קשים וממושכים, ומיום זה הופסקה עבודת המקדש ובוטל קרבן התמיד. שלשה שבועות - מי"ז בתמוז ועד ט' באב התנהלה מלחמה נוראה על הר הבית וסביבו. ביום כ"ז

בתמוז העלו היהודים חלק מאולמות המקדש באש, בכדי לגרם נזק רב לאויב ששהה שם. ביום ב' באב, כשכל הר הבית הוכרע בידי הרומאים, הם הגיעו לביהמ"ק, ובמשך כל הימים עד לת"ב נמשכו הקרבות. עד שביום תשעה באב, בצהרי היום, שרפו הרומאים את בית המקדש על האנשים שהיו בתוכו. כשראו הרומאים שבית המקדש עולה בלהבות, פרצו פנימה ובזזו מכל הבא ליד. היהודים שנקרו בדרכם נהרגו באכזריות רבה. מספר ההרוגים היה עצום, עד שלא נראתה אדמת בית המקדש מרב החללים שהיו עליה... לפני שאחזו הלהבות בבית קדש הקדשים, נכנס לשם טיטוס הרשע עם חייליו, וטמאו את המקום במעשי תועבה נוראים. אח"כ שלח אש גם בחלק זה של המקדש. הר הבית ובית המקדש נשרפו ונחרבו עד היסוד, ורק חומה אחת מהר הבית נשארה על תילה, הלא הוא הכותל המערבי שממנו לא זזה השכינה מעולם (עשה פלא עפ"י פלא יועץ).

(מתוך עלונו של הרב צ'ולק - תשע"ו)

שלשלאות הברזל בהן היו אסורים אחיו והניח אותן על צווארו. הוא בקש להקל מעליהם את משאם ולהשתתף עמם בצערם. כך ליווה אותם עד לגבול א"י ושם נפרד מהם בצווי ה', שבקשו להישאר עם דלת העם בארץ ישראל.

הישוב בא"י לא החזיק זמן רב. כעבר חמשים ושנים יום בלבד בא ישמעאל בן נתניה, שקנא על הכבוד שחלקו לגדליה, ובשליחותו של מלך עמון רצח את גדליה בן אחיקם בג' בתשרי. הם הרגו אותו ואת אנשיו. שארית הפליטה, שחששה מזעמו של נבוכדנצר מלך בבל, ברחו למצרים, בנגוד לצווי של הנביא ירמיהו. גם בדרכם לבבל סבלו הגולים, לא ניתנה להם זכות לעמוד ולנוח ולו רגע אחד. כשעמד אחד מהם, הוא הוצא להורג בידי חיילי האויב. בני ישמעאל יצאו לקראתם כשפניהם לשלום, אך בלבם זממו להרגם. הם נתנו להם לאכול מיני מלוחים, הגולים עטו על האוכל, לאחר שלא בא לפיהם מזון זמן רב. כשצמאו מאכילת המלוחים, הגישו להם הישמעאלים נאדות. אולם במקום מים היה בנאדות אלו אויר, וכשבקשו לשתות מהם חדר זרם אויר חם לבטנם, ורבים מתו בשל כך. בהגיעם לבבל, בקש מלך בבל להשפילם, שָׁמַע שירת הלויים האדירה והנפלאה הגיעה לאזנו, וכשראה את הלויים על שפת נהר פרת שבבבל ובידם כלי הנגינה, בקש מהם לשורר לפניו את שירי המקדש. זכר ימי תפארתם עלה במוחם, והניגוד העצום בין תקופת השפל לתקופת הזהב בה היו, הביא להחלטה שגמלה בלבם: הם שברו את בהונותיהם וכך לא יכלו לנגן שוב בכלים אלו. בכך לא נענו לבקשתו, ולא חיללו את השירים הקדושים שהיו במקדש ולא נגנו אותם על אדמת ניכר. נבוכדנצר הגלה את גדולי הדור "החרש והמסגר" בזמן שהמלך יהויכין מרד בו. גלות זו היתה כאחת עשרה שנה לפני החורבן. הגולים "החדשים" התקבלו על ידי אחיהם שהקלו במעט על סבלם וסייעו להם להתאקלם בבבל. חורבן בית שני - בית זה עמד ארבע מאות ועשרים שנים. כמאה ועשרים שנה לפני החורבן החלה מלכות רומי - שהייתה מושלת בכיפה - לשלוט בא"י. המלכים ששלטו בארץ היו כפופים במשך רוב הזמן למלכי רומי, והיו צריכים להעלות להם מס. הם התערבו בהחלטות מדיניות בארץ ואף קבעו מי ימלוך ומי יהיו ראשי העם. לעתים נדירות גברה יד ישראל, והם זכו לעצמאות מדינית, אך זמנים אלו היו קצרי מועד ומלכות רומי שבה וכבשה את א"י. שנאת החינם ששררה בין פלגי העם, הביאה לחורבן הבית ולגלות מרבית מיושבי הארץ. כשנתיים לפני חורבן הבית, פרץ מרד בא"י נגד הרומאים, שהביא לניצחון על המצביא הרומאי קסייס גלוס. צבא רומי האדיר, בראשותו של המצביא אספסיינוס ובו מאות אלפי חיילים מזוינים, שטף את ערי הארץ. הוא החל לכבש עיר אחר עיר ומהגליל לעבר ערי החוף עד שהגיעו לירושלים.

גדולי ישראל שבאותה תקופה, בראשותו של רבן יוחנן בן זכאי, צדדו בהכנעה לפני הרומאים, אך הקנאים והסיקריקים דחו זאת בבוז, ואף שרפו את מאגרי המזון שנהל רבן יוחנן בן זכאי לטובת הנצורים, כל זאת בכדי לגרום לעם לצאת למלחמה. רבן יוחנן בן זכאי ידע שנגזרה גזרת החורבן, עקב שנאת האחים שהייתה בירושלים. לפיכך נפגש בסתר עם אספסיינוס ובקש ממנו להתיר

'לקראת שבת' אצלכם בתיבת המייל

>>> dirshu@dirshu.co.il קשר: <<<

"הגעתי פעם אל גביר אדיר", מספר הרב גלינסקי, "איזה ארמון, איזה פאר. חי כמלך. גם להגיע אליו זה לא פשוט. צריך לקבוע תור, ממש כמו ירושלים של העולם הבא"

הגה"צ רבי יעקב גלינסקי זצ"ל על הצדקה ומירוק החטאים

יישוב וביקש מקום ללון בו. סרבו אנשי היישוב, אמר: 'כל מה שה' עושה הכל לטובה'. והלך ולן במדבר. באה רוח וכיבתה את הנר. אמר: 'כל מאי דעביד רחמנא, לטב עביד'. בא חתול וטרף את התרנגול. מה אמר?"

'כל מה שה' עושה הכל לטובה; ידע הגביר. נפלא, תלמיד חכם הוא... "הלאה. בא האריה וטרף את החמור. אמר רבי עקיבא: 'כל מה שה' עושה הכל לטובה'. והנה קם בבוקר וראה שגדוד פשט על היישוב ולקח את תושביו בשבי. אם היה לך באותו מקום, היה נשבה גם הוא. אם היה האור מאיר, או התרנגול קורא, או החמור נוער – היו השובים מגלים אותו ושובים גם אותו. מכיר, כמובן. 'כמובן'.

"שאלתי: 'איך הדליק את הנר? חשבת על זה פעם?'"
"הודה, שלא. כנראה היה לו סוג של גפרור, משהו שהיה אז. גפרורים הרי לא היו.

"נו?, שאלתי שאלה נוספת, 'ואם כבה הנר, למה לא הדליק מחדש?'
'אכן, תמה, 'קושייה!'

"השבתי לו: 'משום שאם ילד שוכב במיטה וקורא בלילה, ואביו בא ומכבה את האור, הילד לא ישוב וידליק! זו היתה הסתכלותו של רבי עקיבא.

"התפעל. כמה גדולים מעשי רבי עקיבא.
"ובכן, סיכמתי את הדברים, 'ברי לנו שרבי עקיבא ידע שהכל לטובה, והכל מאת ה'."

"איזו שאלה. לא נצרכתי לספר לו ולעורר את השאלה והתשובה גם יחד.

"נמשך. רבי עקיבא היה גבאי צדקה, ובאו תלמידיו וביקשו כסף ולא היה לו. מה אמר להם: 'הכל לטובה?! לא ולא! הלך ולווה כסף ממטרוניתא, וערב לה את הים ואת הקדוש ברוך הוא, ושילם לתלמידים! דאג לעניים! וההמשך ידוע מן הסתם, כשהגיע זמן השבת הפירעון חלה רבי עקיבא. יצאה המטרוניתא לחוף הים ואמרה: 'ריבוננו של עולם, גלוי וידוע לפניך שרבי עקיבא חולה ואין בידו לפרוע החוב. ראה, שאתה ערב בדבר'. מה עשה הקדוש ברוך הוא, באותו היום השתתתה בתו של הקיסר, נטלה ארגז מלא אבנים טובות ודינרי זהב וזרקה לים, והים הביאו למרגלות אותה מטרוניתא. לימים נתרפא רבי עקיבא ובא להחזיר חובו. אמרה לו: 'כבר פנית לערב ושילם החוב, והא לך מה שפרע לי יותר. ומאותו עורך התעשר רבי עקיבא (נדרים נ' ע"א ובר"ן ותוספות).
"ובכן, סיימתי, 'אשריך שאתה בעל ביטחון כרבי עקיבא, ואומר שהכל לטובה, אבל זה לגביך! לגבי העניים – היה יד לעניים' כמו שהיה הוא!
"ונתן ביד רחבה!"

(מתוך רבי יעקב אומר)

"ציון פְּמִשְׁפֵּט תְּפִדָּה" (מתוך ההפטרה ישעיהו א', כ"ז)

"הגעתי פעם אל גביר אדיר", מספר הרב גלינסקי, "איזה ארמון, איזה פאר. חי כמלך. גם להגיע אליו זה לא פשוט. צריך לקבוע תור, ממש כמו ירושלים של העולם הבא. ולמה? כמו שאומרת הגמרא בבא בתרא ע"ה ע"ב: 'לא כירושלים של העולם הזה ירושלים של העולם הבא. ירושלים של העולם הזה כל הרוצה לעלות עולה, של העולם הבא אין עולים אלא המוזמנים לה...'
"בקיצור, הוזמנתי ועליתי.

"תינית לפניו את צרתם של האברכים העמלים באוהלה של תורה. מאתיים אברכים שכבר חצי שנה אין מקבלים קצבה. והוא מזדהה מעומק הלב, 'כך היא דרכה של תורה, פת במלח תאכל וחיי צער תחיה ובתורה אתה עמל...'

"אמרתי לו: 'נכון, אם אתה עושה כן... תעשה את זה אתה... כי אברהם אבינו שהיה ממרר עצמו בייסורים (שיה"ש רבה, א', נ"ט) לאחרים נתן לשונות בחרדל! ולאיזה אחרים, לערבים שחשבים שמשתחווים לאבק רגליהם... לא לעמלי תורה!

"ואני יכול לספר לך עוד סיפור, אולי אתה מכיר, על גביר שהגיע לימי הזקנה, וערך את חשבון נפשו. עיניו חשכו, איך יתקן עוונותיו המרובים לפני שעולה לעלמא דקשוט? הלך לרבו ותינה צערו. רוצה לשוב בתשובה, מהו תיקונו?

"אמר לו הרב: 'תעשה מה שאומר לך?'

"ענה בלהט: 'כן, כל דברי!'

"אמר לו הרב: 'אם כן, לך לביתך ואכול תרנגולים מפוטמים!'
"נחרד: האם רומז לו הרב שאין לו תקנה? שתשובתו דחויה מלפני הקדוש ברוך הוא?

"אמר לו הרב: 'חלילה. זו התשובה שאתה צריך. חטאיך ימורקו באמצעות הצדקה. ואם תסתגף ותצום, או אפילו תאכל פת במלח, תחשוב שהעניים לא צריכים גם את זה. אם תאכל ברבורים ושלו ודגים, לפחות תיתן לעניים פת במלח... סיימתי בקול נוקב, 'ואני רואה שאצלך גם זה לא עזר... אוכל אתה אווזים פטומים, ולעניים אינך מעניק אפילו פת במלח...'

"החוויר העשיר, אבל אומר לכם את האמת, לא חמלתי עליו: 'בוא אזכיר לך את הסיפור הידוע מן הגמרא. הלך רבי עקיבא בדרך, והיו עמו חמור, תרנגול ונר. והנה החשיך היום. ראה מקום

פעם אחת כשלמד בביהכ"נ הגישו לפניו כוס תה ולגם עד חציו וסיים לימודו. אמרו לו: יסיים נא הכוס כולו. התנצל וענה: כבר סיימתי לימודי ואין לי היתר לשתות יותר. עד כה שתיתי ע"מ שאוכל ללמוד וכעת שאני הולך לדרכי למה אשתה

הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל על שמירת הפה ומורא מקדש

והיה מזכיר בענין זה את הפסוק: "ואני ברוב חסדך אבוא ביתך, אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך", כשהוא מטעים וכופל בהדגשה מיוחדת את המילה האחרונה "ביראתך...", ורומז בהדגשתו זו לדברי חכמים: "לא מן בית-הכנסת ובית-המדרש אתה ירא, אלא ממי ששוכן בו ומזהיר על יראתו". וכאשר התארגן בעיה"ק ירושלים ועד של רבנים ועסקנים שנקרא בשם "מורא מקדש", במטרה לעורר את העם בארצנו הקדושה ובתפוצות הגולה, על החובה להיזהר משיחה בטלה בבתי כנסיות ומדרשות, עמד והצטרף לועד זה בכל חום לבו ונפשו, והיטה שכמו לכל פעולה שנדרשה ממנו. רגיל היה לספר מה שראו עיניו אצל הרב יעקב חיים סופר זלה"ה, בעל "כף החיים", שהיה מזדרז לצאת מביהכ"נ בגמר התפילה כשעמדו הציבור ב"עלינו לשבח", מתוך כוונה מיוחדת שלא יספיק מישהו לשוחח עמו אחרי התפילה בתוך ההיכל.

כבוד בית הכנסת

רבינו זצ"ל זהיר היה מאוד בכבוד ביהכ"נ, ולא היה טועם מאכל שם בלתי אם היה לצורך לימודו. פעם אחת כשלמד בביהכ"נ הגישו לפניו כוס תה ולגם עד חציו וסיים לימודו. אמרו לו: "יסיים נא הכוס כולו", התנצל וענה: "כבר סיימתי לימודי ואין לי היתר לשתות יותר. עד כה שתיתי ע"מ שאוכל ללמוד וכעת שאני הולך לדרכי למה אשתה?". אמרו לו: "אדרבה, ישתה וילמד עוד". הפטיר: "וכי זו מדה, ללמוד בשביל לשתות? להיפך, יש לשתות בכדי שנוכל ללמוד..." ודו"ק היטב.

ואף גם זאת: בהיכל הכולל לאברכים (בישיבת 'פורת יוסף') לא עמד ארון קודש, והיה נראה כעין אולם רגיל. פנו, לכן, אל רבינו בהצעה להעמיד שם ארון עם ס"ת, כדי שהמקום יקבל צורה של "מקדש מעט" – וסרב, אמר: "כיון שיש אברכים שרגילים לעשן בהיכל, יש בזה סרך של בזוי בית הכנסת". וכאשר אי-מי הציע להעמיד ארון קודש ריק, בלי ספר תורה, הצטחק ואמר: הרי זה "מיחזי כשיקרא", כי הבריות יחשבו שיש ס"ת בתוכו.

(מתוך 'וזאת ליהודה')

"...מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב? מפני שהיתה בו שנאת חינם" (בבלי יומא ט', ב') בחורף שנת תשל"ו התפרסם כרוז מגדולי הדור, הקורא לכל יהודי באשר הוא להיגמל מלשה"ר, ולקבוע זמנים ללמוד הדינים מספרי "חפץ חיים" ו"שמירת הלשון". חתימתו של רבינו זלה"ה על כרוז זה, מופיעה ביחד עם חתימות שאר גדולי ישראל מכל החוגים, בתוכם: מהר"י אבוחצירא זלה"ה ("בבא סאלי"), זקן המקובלים רבי מרדכי שרעבי זלה"ה, האדמו"ר מגור בעל "בית ישראל" זלה"ה, הגר"י אברמסקי זלה"ה בעל "חזון יחזקאל", הגר"י קניבסקי זלה"ה בעל "קהילות יעקב" ("ה"סטייפלר"), ראש ישיבת מיר הג"ר חיים שמואלביץ זלה"ה, ואחרים.

עד סוף ימיו היה רבינו זלה"ה עצמו דרוך כולו בענין 'שמירת הלשון', כמי שצריך עדיין להיאבק ביצרו, שלא יכשילנו בלשון הרע ורכילות, וכיוצא.

בחג הסוכות תשנ"א, שנה אחת לפני הסתלקותו, נכנס אצלו אחד מקרובי המשפחה כדי להקביל פניו, ומצאו שיושב ומחזיק מול עיניו את תצלום דיוקנו של ה"חפץ חיים" זלה"ה. כיון שרבינו ראה אותו אמר לו "מי שישים נגד עינו את הדמות הזאת, לא יוכל להתרשל בשמירת לשונו כדת וכהלכה...". וכך הוא כותב בספרו "קול יהודה" אודות החפץ חיים: "קם בדורנו גאון גדול וצדיק, וחיבר ספרים על עוון לשון הרע, עשה מעשה הרוכל וסבב בעיירות... הלא הוא הגאון שנקרא על שם ספרו, על שם הכתוב 'מי האיש החפץ חיים...'".

ובשיח בע"פ הזכיר פעם לדוגמא את ה"חפץ חיים" ואת הרב בעל "כף החיים", שהצטיינו שניהם מאד במדת השתיקה והזהירות מלשה"ר ושאר דיבורים אסורים, ולכן זכו שחיבוריהם נתקבלו כ"כ והתפשטו בכל תפוצות ישראל. אין לך ריכוז יהודי אחד בכל העולם שאין בו ספרי "משנה ברורה" ו"כף החיים".

בכל הזדמנות היה מבקש ומזהיר את שומעי לקחו, שישמרו עצמם מלדבר דברים בטלים, וכל שכן דיבורים אסורים, לשה"ר ורכילות, שקר, ליצנות וכיו"ב. במיוחד התריע על כך שמדברים דברים בטלים בביהכ"נ ובביהמ"ד, היכלא דמלכא, ובפרט באמצע התפילה והלימוד. וכבר היה מעשה, שהבחין בלוח המודעות בביהכ"נ בכרוז הקורא: "נא לא לדבר בשעת התפילה וקריאת התורה", מיד שלף עט מחיקו והוסיף תיקון לנוסח הכרוז בלשון זו: "נא לא לדבר כלל בביהכ"נ ובפרט בשעת התפילה וקריאת התורה", והיה אומר: "האמינו לי, אינני מבין כלל איך מסוגלים לדבר שיחה בטלה בבית הכנסת או בבית המדרש – הגם לכבוש את המלכה עמי בבית?!".

יצא הגביר אל ההמון שהתאסף מחוץ לבית המדרש ואמר להם בנחרצות: 'לא יתכן שאדם הלומד תורה בשלווה כזו, יעשה מעשים נלוזים שכאלו, אין זה כי אם עלילת שקר וזדון, ומי שימשיך לדבר על צדיק זה - שלא תדרוך רגלו בבית המדרש'

בזכות מה זכה ה'שדי חמד' לידיעת התורה כה עצומה?

הרב ישראל ליוש

היא באה לנקות את בית המדרש, ורק ה'שדי חמד' נמצא שם, הוא מציק לה ומדבר אתה באופן לא ראוי. כדי לפתותה לעשות כן, הוא אף שלשל לידה סכום כסף נכבד. הגויה לא עמדה בפיתוי הממוני והסכימה לעשות כדבריו.

ויהי היום, כאשר בא ה'שדי חמד' לבית המדרש, נסה הגויה מבית המדרש לכיוון הרחוב ופרצה בצעקות אימה, שהאברך בבית המדרש מתעלל בה ומציק לה נוראות. מיד קמה בהלה בכל הרחוב, והעוברים-ושבים נתאספו לשמוע על מה ולמה קולות הצעקה? גם מארגן המזימה עמד שם הכן ללכות את האש, והחל מחמם את האווירה: 'הראיתם את האברך הזה? הוא שם עצמו כימתמיד העיירה, ומנגד הוא נטפל לגויה! אסור להחזיק אותו יותר בין כותלי בית המדרש! דבריו עשו רושם, והוא הצליח להסית את הקהל נגד ה'שדי חמד', עד שכולם הלכו לבית הגביר על מנת לשכנע אותו שיפסיק להחזיק את האברך, ויזרוק אותו מהכולל.

כשמוע הגביר את דבריהם, הלך לבית המדרש כדי לעמוד מקרוב על הדברים, והנה הוא רואה שה'שדי חמד' כלל לא שת לבו לנעשה בחוץ, הוא יושב ולומד בהתמדה נפלאה ובמתיקות מיוחדת, כששלוות עונג וקורת רוח נסוכים על פניו,

המאירות באור התורה. חצי שעה הוא עמד שם, והתבונן בלימוד התורה של ה'שדי חמד', והוא ממשיך בלימודו כאילו דבר לא ארע. יצא הגביר אל ההמון שהתאסף מחוץ לבית המדרש ואמר להם בנחרצות: 'לא יתכן שאדם הלומד תורה בשלווה כזו יעשה מעשים נלוזים שכאלו, אין זה כי אם עלילת שקר וזדון, ומי שימשיך לדבר על צדיק זה - שלא תדרוך רגלו בבית המדרש'. הוא אף סילק את הגויה מהעבודה, הן בביתו והן בבית המדרש.

לאחר תקופת מה, בוקר אחד, כאשר ה'שדי חמד' היה לבדו בבית המדרש, באה הגויה והתייפחה בבכי וספרה ל'שדי חמד' את דבר העלילה, וכי אותו זומם, מרוב קנאתו בו, הוא אשר שכנע אותה לעשות כן. "אנא ממך" - פנתה אליו הגויה בתחנונים - "סלח ומחל לי! אני מוכנה", הוסיפה הגויה, "להודיע קבל עם ועדה, שהכל היה עלילת שווא של אותו אדם שמקנא בך, וכבוד הרב יתנקה לגמרי מהשמועות המתהלכות נגדו".

"אני סולח לך ומוחל על הכל", ענה לה ה'שדי חמד', "אך בתנאי שלא תודיעי לאף אדם כלום, ולא תספרי לאיש את דבר העלילה". שמחה הגויה מאוד, הן מדבר המחילה, וגם מכך שלא צריכה להודיע לעולם את קלונה.

לידידיו סיפר הרב את פשר התנהגותו: "שהרי אם תספר הגויה

מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני ג' דברים שהיו בו, ע"ז וגלוי עריות ושפיכות דמים, אבל מקדש שני שהיו עוסקין בתורה ובמצוות וגמילות חסדים מפני מה חרב, מפני שהיתה בו שנאת חנם, ללמדך ששקולה שנאת חנם כנגד שלש עבירות, ע"ז גלוי עריות ושפיכות דמים. (יומא דף ט' ע"ב)

הבה נעיין, מה חמור כ"כ בעוון שנאת חנם, שבית במקדש - מקום השראת השכינה, צריך להיחרב עבורו, מדוע בחר הקב"ה בעונש זה דוקא, ולא בגזירת מגיפה או שנת בצורת, כמו חטאים אחרים שאלו היו העונשים עליהם?

וביארנו בזאת: שהרי תנאי הכרחי לקבלת התורה הוא אחדות עם ישראל, כמו שנאמר בפסוק "ויחן שם ישראל נגד ההר", ודרשו חז"ל: 'כאיש אחד בלב אחד'. המהר"ל אף מוסיף לבאר, שהתורה ניתנה רק כאשר ישראל מנו שישים ריבוא, כי אז הם הגיעו למצב של שלמות שראויה התורה להינתן להם, גם אותיות התורה מונות שישים ריבוא, אות כנגד כל אדם בישראל, ורק כאשר הן מאוחדות, הן יוצרות שלמות, וזהו היסוד והבסיס לקבלת התורה.

כמו"כ נאמר שבזמן שבית המקדש היה קיים, ירד שפע גדול יותר של חכמת התורה לעם ישראל, וכדברי חז"ל: 'הרוצה להחכים ידרים, שהרי מנורה בדרום, ואור המנורה, שהאיר בזמן שבית המקדש היה קיים, האיר לעולם את אור התורה, ככתוב: 'כי נר מצוה ותורה אור'.

אם כן, כאשר עם ישראל חטאו בעוון שנאת חנם, ונגרם פירוד בין הלבבות, אזי חסרה השלמות ההכרחית והבסיסית לקבלת שפע אור התורה, לפיכך החליט הקב"ה שאין להם לעם ישראל צורך יותר בבית המקדש המשפיע את שפע אור התורה.

...

כאשר היה בעל ה'שדי חמד' אברך צעיר לימים, הוא התגורר באחת העיירות בבוכרה. היה שם בעירה יהודי נכבד, אוהב ומוקיר רבנן שהיה אף גביר גדול, וכאדם היודע ערכה של תורה, הוא החזיק בעיירה כולל אברכים, שהיו יושבים והוגים בתורה, והוא שילם להם מידי חודש בחדשו כסף, כדי שיהיו פנויים מעמל עולם הזה. גם ה'שדי חמד' היה בין האברכים שלמדו בכולל זה, ולגודל התמדתו ושקיעותו בלימוד אף מעבר לשעות הסדרים, אהב אותו מאוד הגביר - מחזיק הכולל, וכיבדו והעריצו בכבוד גדול.

עינו של אחד ממבקרי בית המדרש היתה צרה בהתמדתו העצומה של ה'שדי חמד', ובמיוחד היה נרגז על ההערכה הרבה לה הוא זוכה מגביר העיירה, הוא מאוד התקנא בחיבת הגביר אליו, ואף שיער בלבו כמה כסף עוד נותן לו הגביר מרוב אהבתו אליו. הוא לא עמד בכל זאת, ובלבו גמלה החלטה לרקום נגד ה'שדי חמד' עלילה מרושעת, כך יירד כבודו בעיני בני הקהילה.

וכך הוא זמם: אשה גויה, היתה עובדת למחיייתה בעבודות בית אצל גביר העיירה, והגביר אף שכר אותה לנקיון בית המדרש של הכולל. הקנאי, דיבר על לבה שתעליל על ה'שדי חמד', שכאשר

הוא יורד מהטיסה הממושכת, פותח את מכשיר הנייד שלו ו... עשר הודעות קוליות! 'תעלה מיד על טיסה חזור לארץ ישראל'...

הרב בנימין גולד

"אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דְּבַר מִשְׁהָ... בְּמִדְבַּר פְּעֻרָה מוֹל סוּף" (דברים א', א') כתב רש"י: "לפי שאלו דברי תוכחות ומנה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום, לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז מפני כבודן של ישראל".

דבר זה נלמד גם ממה שכתב בפרקי דרבי אליעזר (סוף פרק מ"ד): "רבי פינחס אומר בסוף ארבעים שנה ביקש משה להזכיר לישראל מה שחטאו ואמרו 'היש ה' בקרבנו אם אין', אמר בלב:

'אם אני אומר לישראל כך אני מביישם ומלבין פניהם, והמלבין פני חבריו ברבים אין לו חלק לעולם הבא, אלא אומר אני להם מעשה עמלק והם מביינים מה שהיה לפניו, שנאמר 'זכור את אשר עשה לך עמלק', משל למה הדבר דומה, למלך שהיה לו פרדס נאה ובו שושנים ופרחים ועצי פרי, ובפתח הפרדס היה כלב גדול לשומרו, פעם ישב המלך בעליית ביתו וראה את השר שהיה אהובו שנכנס לפרדס לקטוף ממנו שושנים, ומיד התנפל עליו הכלב וקרע את בגדיו עד שנמלט בעור שיניו, אמר המלך אם אני אומר לאהובי השר למה נכנסת לפרדס בלי רשות, הרי אני מביישו, אלא כדי

שידע שראיתי אותו בקלקלתו, אני אומר לו, אני מצטער על מה שעשה לך הכלב הרע הזה שהתנפל עליך וקרע את בגדיך עד שנמלטת מפניו, ומיד הוא מבין שראיתי את כל מעשיו בפרדס, כך אמר משה 'זכור את אשר עשה לך עמלק' ומיד ישראל יודעים מה שהיה לפני כן".

...

סיפור מופלא התרחש בבחור מישיבת מיר, שפנה אל ראש הישיבה הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל כשבועיים לפני סוף הזמן, וביקש רשות לטוס לביתו שבארה"ב, וזאת לאור מצבו של סבו החולה שהולך ומחמיר. הבחור הדגיש: "אני מאוד קשור לסבי וחפץ לבקר, ומכיון שממילא נותרו שבועיים בלבד עד סוף הזמן יאפשר לי בבקשה ראש הישיבה להקדים את שובי לבית".

ר' נתן צבי השיבו: "שמירת זמני הלימוד בישיבה היא קודש קדשים, ואף הצורך הגדול של ראיית הסב אינה סיבה לעזוב את הישיבה. ובפרט שהוראת היתר מצד ראש הישיבה לצאת לפני סוף הזמן, עלולה, חלילה, לגרום לבחורים נוספים להורות היתר לעצמם ולעזוב לפני תום הזמן, וקיים חשש לפריצת הסכר, תמשיך להתמיד עד לסוף הזמן, ואולי בזכות זה ישלחו מן השמים רפואה שלימה לסבא", הפטיר ראש הישיבה בחום.

הבחור יצא מבית ראש הישיבה, אך לא חזר לבית המדרש אלא לבית הנתיות, הוא החליט שאת סבו האהוב הוא חייב לראות, והתקשר לביתו להודיע שבעוד כחצי יממה הוא ינחת באמריקה.

המטוס נחת, וכשיצא מיודענו מיהר להדליק את המכשיר הנייד שברשותו, והנה... הוא מגלה שהתקבלו מספר הודעות בתא הקולי. הוא פותח את התא קולי... היו אלו בני המשפחה שביקשו שיחזור אליהם בדחיפות, הבחור התקשר אל אמו והתחלחל לשמע הבשורה המרה: "את סבא כבר לא תזכה לראות", הודיעה האם בצער, "הוא נפטר לבית עולמו לפני מספר שעות, חיפשתי אותך בדחיפות מכיון שסבא ביקש להיטמן בירושלים, ואתה נכדו חביבו, שזוכה ללמוד בעיר הקודש, תצטרך לדאוג לסדרי ההלוויה והקבורה".

הבחור, שרק לפני מספר דקות נחת לאחר טיסה ממושכת, כעת צריך לעלות שוב למטוס לכיוון הנגדי בחזרה לארץ ישראל, וכך, כשהוא עולה לטיסה חזרה שסדרו לו במהירות, התיישב על מקומו ובכל מהלך הטיסה ניצבה מולו דמותו של ראש הישיבה שליטף את ידו בחום, תוך כדי שהסביר לו כמה חשוב לשמור על גדרי שמירת הסדרים, וליבו נקפו על שלא ציית להוראתו.

הלוויית הסב יצאה כשמעט מלווים משתתפים בה, והנה לפתע התרגשות רבה אחזה באנשים, כאשר ראו את דמותו של ראש ממלכת התורה, ר' נתן צבי פינקל, מגיע להשתתף בהלוויה. על אף ייסוריו הקשים ואפיסת כוחותיו, יצא רבי נתן צבי ללוות את הנפטר עד לתום ההלוויה והקבורה.

לאחר סתימת הגולל פונה ראש הישיבה אל תלמידו ומבקש לומר לו דבר מה. כמובן שפחד ורעדה אחזו בתלמיד ורגשי בושה תקפוהו... והנה ר' נתן צבי, אביהם של אלפי בני הישיבות, שעניו וליבו היו לכל יחיד ויחיד, ניגש ולוחש באוזני תלמידו: "עברה עליך יממה שלימה של טיסות מתישות הלך ושוב, ובוודאי שאתה רעב וחלש מאוד. ביקשתי מבני הבית שיכינו עבורך סעודה דשנה, וכעת אבקש שתבוא עמי לאכול ולנוח". עניו של הבחור לא נותרו יבשות כשמע את בקשת ראש הישיבה. למרות שנסע נגד הוראתו, בליבו הרחום של ראש הישיבה ונפשו הרחבה, טרח להגיע להלוויה, לעודד את תלמידו ולדאוג למצבו.

הבחור סיפר שלכל אורך הנסיעה לבית ראש הישיבה, וגם במהלך הסעודה, לא השמיע רבו ולו מילה אחת של תוכחה או טרוניה, "אך זו היתה התוכחה המעולה ביותר", אמר הבחור, "לא היה צריך להוסיף אפילו מילה אחת. הנהגתו המופלאה של ר' נתן צבי היתה כספר מוסר חי".

(אמונה שלמה - ופריו מתוק)

בוודאי, אין ספק שכולנו רוצים את המשיח. מאד מאד רוצים. אך זה לא כל-כך דחוף לנו. לפחות לא בשעתיים הקרובות. לא כעת, כשאנו מתכננים את הנסיעה לצפון הרחוק, שתבצע כמובן רק לאחר "שלושת השבועות"...

כשיש לנו רגע אמיתי מול השי"ת, וההרגשה היא ש"רק תבקש, ותקבל", מה אנחנו מבקשים?

הרה"ג רבי שמואל ברוך גנוט שליט"א

וְיִתְּשֵׁנוּ וְיִתְּכַפְּנוּ לְפָנָי ה' (דברים א', מ"ה)

ברחוב 'השלושה' בבני ברק נערך תיקון זמני של נחלי ביוב עכורים. ריח הצחנה הרחיק כל אדם שפוי מהאזור כולו, ואלו שנאלצו לעבור באזור בכל זאת, עשו זאת בחופזה ובמהירות, לבל ידבק ריח הביוב בבגדיהם, בחליפתם, אפילו בנעליהם. הסרחון עולה עד לב שמים, ואז נגלה לעיניך מחזה אבסורדי בעליל, הזוי לחלוטין: סמוך ונראה לבור הביוב ישבו להם בנחת שלושה פועלים ערביים, וסעדו את ליבם בערימת פיתות ריחניות, גבינה לבנה וקופסת זיתים שחורים...
הכיצד?

הפועלים הזרים, הנפגשים כבר 20 שנה עם בורות הביוב, מלאי הצחנה האין-סופית, התרגלו אל הריח. הביוב אינו מפריע להם זה עידן ועידינים, ולעיתים, תאמינו או לא, כשבור הביוב לא נמצא באזור ולא ממלא את חוש הריח שלהם, הוא אפילו חסר להם...

ואנחנו, אנחנו שקועים בבור הביוב כמעט 2000 שנה. התרגלנו לריח. לפעמים אפילו טוב לנו איתו. משיח? תילי תילים של הלכות טומאה וטהרה, צרעת ומקואות, קרבנות וירושלים? גדול עלינו! בוודאי, אין ספק שכולנו רוצים את המשיח. מאד מאד רוצים. אך זה לא כל-כך דחוף לנו. לפחות לא בשעתיים הקרובות. לא כעת, כשאנו מתכננים את הנסיעה לצפון הרחוק, שתבצע כמובן רק לאחר "שלושת השבועות".

ואולי בכל זאת ננסה להעמיק, להבין, לחוש, להרגיש. כי דווקא על הרגש הזה שאין לנו, אנו צריכים להתאבל באמת. כי נהפכנו לקהי חושים, כהים, סומים באפילה, המשתכשכים בבריכת ביוב, רק מפני שכבר שכחנו, ולא הכרנו מעולם, אף פעם, שבשעה הזאת בדיוק היינו אמורים לשבת על כורסת מלכים, כנסיכי הכתר בהיכל הסולטן, בארמונו של המלך. לא כאן. לא כפי שאנו נראים כעת. רבי אלעזר הקליר, קדוש עליון נורא-הוד, עליו כתבו גדולי קמאי תיאורים שלא מעלמא הדין, כותב בקינתו לתשעה באב, הנאמרת ב"קינות", כי חסרוננו הוא "ועתה-מה לי פה", "מה לידידי פה", "ואיה איווי מושב פה", "מה לך פה ומי לך פה", "ונמת ואין פה".
-מהי כוונת הקליר בקינתו?

רבי אלעזר הקליר מעמיד את כל החורבן על מילה אחת: "פה". המשגיח, הגה"צ רבי שלמה וולבה זצ"ל, מסביר שבזמן בית המקדש השכינה היתה "פה", אתנו פה, ואין לשער עד כמה צורת כל העולם השתנתה על ידי כך. היה מקום אחד בעולם, בו היה ניכר שהגשמיות אינה מוכרחה להיות מגושמת ומרוחקת, כי הרי השכינה הקדושה מצאה לה מקום כאן בעולמנו, בתוככי כלים גשמיים, לכאורה, של זהב, עץ ואבן. וכשחרב בית המקדש השכינה אינה כאן, אין לה, לשכינה, כביכול, עוד מקום אתנו פה! ---
"ואתה למה עזבת את מקומך בתורה, בעבודה, ביראה,

והשכינה אינה מוצאת אותך כדי לשרות עליך, וכל דור שלא נבנה בית המקדש בימיו, כאילו נחרב בימיו" (הגר"ש וולבה זצ"ל, עלי שור ח"ב שער שלישי).

משפחה וילדים, חברות טובות, פרנסה טובה, דאצ'ה בצפון הרחוק, "שטעלע" הגון וחיים מסודרים?? עולם כמנהגו נוהג. כלכלה, שלום ובטחון?? כל זה איננו שווה, באם הקב"ה אומר לך, אומר לנו, אומר לי: "אני לא יכול להיות איתך פה ביחד!". אכן, אני איתך, בכל עת ומצב, אך רחוק, רחוק. אני רוצה אותך- אך לא כה קרוב... ---
"ואמר רבי אלעזר: מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים" (ברכות ל"ב, ב').

וכשהשכינה הקדושה רוצה להתרחק מאיתנו, כביכול מכריחה את עצמה להתרחק מאיתנו, כשאבא רוצה להתרחק מבניו אהוביו, מה יעזרו לנו חיי השלווה, ההשקט והבטחון?

אם נחשוב על כך יותר, אם נרגיש כך יותר, נחוש "חורבן" אחר, תמוז ואב אחרים, וגם "בין הזמנים" אחר ו"אלול" אחר. ---
ובא לציון גואל. בקרוב, בעזרת ה'.

כתב השולחן ערוך (תקנ"ט, ג):
"ואין מדליקין נרות בלילה, כי אם נר אחד לומר לאורו קינות ואיכה",
עכ"ל. והמג"א כ' בשם המהרי"ל,

שיש להדליק עוד נר אחד, שאם יכבה נר החזן ידליק ממנו, וכי המג"א שמשמע מדבריו שהקהל לא אומר איכה וקינות, אלא רק מקשיב ושומע את הש"ץ, ולכן הציבור יכול לשבת בחשיכה. והט"ז כ' שכל הציבור אומרים הקינות, ולכן נראה שבכל אזור בביהכ"ס ידליקו נר, לפי הצורך, והבאה"ט הביא דברי הבאה"ט הקדמון, דמש"כ השו"ע: "כי אם נר אחד", היינו דוקא בכניסת הלילה, אך בשעת קריאת איכה וקינות יכולים שכל אחד ידליק נר לעצמו. ושמעתי ממכובדי, אב"ד מאנצ'סטער, הגרא"י וועסטהיים שליט"א, לדייק שהפוסקים הנ"ל התירו להדליק נרות נוספים כדי שיוכלו לקרא האיכה והקינות, ואולם בזמן תפילת ערבית לא אפשרו להדליק כלל נרות, ואפשר שהוא מפני שכולם יודעים להתפלל מעריב בע"פ ואינם צריכים אור לכך. וע"כ תמה על מנהג העולם שמשאירים את רוב האור בתפילת מעריב ומכבים אותו יותר לאחר מכן, בשעת האיכה והקינות, בעוד שמהשו"ע והפוסקים הנ"ל משמע להיפך, שבשעת הקינות והאיכה רק התירו להדליק עוד נרות, מפני שלא יודעים לקרותם בע"פ, אך בזמן תפילת מעריב צריכה להיות חשיכה גמורה, ככל האפשר. עד כאן הערני מכובדי. הגרא"י וועסטהיים שליט"א ודפח"ח.

ואולם מצוה לישב מנהג העולם, שבשעת תפילת ערבית מדליקים יותר תאורה מאשר בשעת אמירת האיכה והקינות. וכן בס' הלכות

המשך בעמוד הבא <<<

חג בחג (פ"ט) כותב שנהגו לכבות את האורות רק לאחר שמו"ע וקדיש 'תתקבל', ולכאור' הלא צדקו דברי הגרא"י וועסטטהיים הנ"ל, שצריך להיות להיפך. וחשבתי שאולי אדרבה, מזה שהשו"ע והפוסקים לא ביארו כלל כיצד נוהגים בתפילת ערבית, מוכח מינה שהמנהג היה לכבות את האורות ולהדליק נר אחד רק לאחר ערבית, ולא קודם. דהנה מקור מנהג זה הובא ברא"ש תענית פ"ד ל"ח ובהגה"מ תעניות פ"ה ובמהרי"ל ובעוד פוסקים, וכ' דמקורו עפמ"ש"כ באיכ"ר פ"א (א', א'): "שקרא הקב"ה למלאכי השרת ואמר להם: 'מלך בשר ודם כשמת לו מת והוא מתאבל, מה דרכו לעשות? אמרו לו: 'מכבה את הפנסין'. אמר להם: 'כך אני עושה, שנאמר 'שמם וירח קדרו וכוכבים אספו נגהם'", עכ"ד המדרש. ואולי י"ל שנהגו להתחיל מנהג אבלות זה רק משעת העיסוק בחורבן, היינו באיכה ובקינות, ולא קודם לכן בשעת תפילת מעריב, שאין בה שום אזכור לאבלות.

סמוך ונראה לבור הביוב ישבו להם בנחת שלושה פועלים ערביים, וסעדו את ליבם בערימת פיתות ריחניות, גבינה לבנה וקופסת זיתים שחורים...

והנה ראיתי דבר פלא במשנה ברורה. דהנה הרא"ש וההגמ"י והב"י והמהרי"ל וכל שאר הפוסקים הערו מקור מנהג זה מד' המדרש איכ"ר הנ"ל, ואילו המשנ"ב כתב: "אין מדליקין וכו', משום דכתיב 'במחשכים הושיבני'". וצ"ע מהיכי נפק ליה להמשנ"ב טעם זה? ואכן שמחתי למצוא מש"כ הלבוש, וז"ל: "אין מדליקין נרות בביהכ"ס, לומר שכבה נר ישראל, וכתבי 'שמם וירח קדרו' וכתבי 'במחשכים הושיבני'", עכ"ל. ואמנם עדיין צ"ע מדוע הביא מקור אחר מכל דברי הראשונים והפוסקים, ובפרט שגם ללבוש עצמו (שהמשנ"ב, אגב, לא הזכירו) הביא ב' טעמים נוספים לזה, ואת הטעם המובא בראשונים, וצ"ת. שוב הראוני שגם במנהגים (טירנא) הובא טעם זה. ואולי אפשר בדרך אפשר, שהמשנ"ב כיוון בזאת להדגיש דוקא את הטעם המובא כפסוק באיכה, לומר דבאיכה והקינות דייקא מתחילים במנהג כיבוי האור, אך לא קודם לכן, דכיוון דהאי קרא ד"מחשכים הושיבני" נאמר באיכה, ע"כ מקריאת האיכה ממעטין האור ויושבין במחשכים. ומצינו גם בקדמונים שהמנהג לשבת על הקרקע החל מאיכה ולא מתפילת מעריב. ויש מקצת ראייה לדברינו ממש"כ הט"ז רסתקנ"א דהב"י בשם אבודרהם כי שבת"ב שחל במוצ"ש מברכים על הנר קודם איכה, ונ"ל הטעם דבאיכה כתיב: "במחשכים הושיבני", ע"כ יברך תחילה על המאור, עכ"ל. ומשמע דרק מזמן איכה לא משתמשים באור. ומ"מ אין זוהי ראייה ברורה, כיון שבלא"ה לא מברכים אף פעם על הנר קודם מעריב. ומו"ר מרן הגאון רבי חיים קניבסקי שליט"א כתב לי בזה כך "המנהג גם במעריב למעט האורות".

•••

המשגיח מרן הגר"י לוונשטיין זי"ע, אמר את הדברים הבאים בשיחתו בפני תלמידי ישיבת מיר בשנחאי: "אנו מסתפקים במועט בענייני רוחניות. אילו היו נותנים לנו לסדר את התפילה, כשהיינו מדברים על נושא הגאולה, היינו מסתפקים בבקשה אחת. אך

אנשי כנסת הגדולה סידרו לנו חלקים רבים של הגאולה, שוב ושוב, בכמה וכמה בחינות ונושאים. 'גואל ישראל', 'מקבץ נדחי עמו ישראל', 'מלך אוהב צדקה ומשפט', 'מצמיח קרן ישועה', 'בונה ירושלים', 'המחזיר שכינתו לציון', ועוד ועוד..."

בסיום שמונה עשרה, גם לאחר שהקדשנו ברכות רבות לנושא הגאולה, אנו מבקשים: 'שיבנה בית המקדש במהרה בימינו', והתפילה מסתיימת בתפילת 'עלינו' ו'על כן נקוה', בה אנו מבקשים שוב על הגאולה וכבוד שמים, ולאחריו נאמר ה'קדיש', המוקדש אף הוא לגאולה ולריבוי כבוד שמים בעולם. וכשאדם נפטר ועולה הוא לבית דין של מעלה, שואלים אותו האם ציפית לישועה? ונפסק במפורש ברמב"ם (מלכים י"א, א') שמי שאינו מחכה לביאת המשיח, הרי הוא כופר בתורה ובמשה רבינו. ומרן הגר"ז מבריסק זי"ע היה מדגיש את דברי הרמב"ם הללו, ש"מי שאינו מחכה לביאתו" הרי הוא כופר בתורה, ה' ירחם. אם כן, עלינו לחכות, לחכות באמת, לביאתו!

כשנבין מה המשמעות של בית המקדש, גאולה ומשיח, כמשמעות של חיים, שישנם חיים עלובים ואומללים, נטולי אור ושמחה אמיתית, נטולי כל סממן חיים אמתי, כמו שאנחנו חיים, חיים ללא בית המקדש, וישנם חיים אחרים - חיים מלאי אור, חיים טובים נעימים ומתוקים, חיים שאכן ראויים להיקרא "חיים", חיים עם בית המקדש ומשיח - אזי לא נצטרך שישכנעו אותנו ויסבירו לנו, ועוד פעם ינסו לחבר אותנו, אלא כל ישותנו תזעק: "מתי כבר!!?" כשיש לנו רגע אמתי מול השי"ת, הלב פתוח, וההרגשה היא

ש"רק תבקש, ותקבל", מה אנחנו מבקשים?

"אבא, בבקשה - הצלחה בלימוד, כוונה בתפילה, הצלחה בעבודת המידות, עמידה בניסיונות. פרנסה בריווח, שלום בית, נחת מהילדים, שקט ושלווה, משרה תורנית טובה", זו הרשימה בערך. וזו רשימה עשירה ונכונה, לא כולם זכו להכיר את כולה. אך מה עם בית המקדש??

כי כן, מה כל זה נוגע אלינו, אפילו לבניינו הרוחני? היכן אנו חשים שחסר לנו, ביום יום, את בית המקדש, את גילוי השכינה הגדול? "בית המקדש" אינו דבר תיאורתי, אלא הוא צורת חיים. קשר חי, אמתי וקרוב עם הקב"ה. קשר שצריך, כמובן, לבנות ולטפח אותו, אך בעיקר לחיות אותו, להבין ולהרגיש שזאת היא צורת החיים הנכונה.

כשיהודי חי בזמן של השראת השכינה ללא אותה "חומת ברזל", הוא חי באטמוספירה אחרת, של הרגשה אמיתית שהקב"ה כאן, ואני ממש קרוב אליו ומחובר אליו. ויותר מזה - לא צריך כלום. אך בעוונותינו, הגלות עשתה אותנו כה אומללים, עד שאין לנו כלל מושג שקיים משהו אחר. משהו אמתי לגמרי, שבצלו ולאורו כל שאר הדברים מתגמדים והופכים לגרוטאות.

נכון, כמעט אלפיים שנה אנו לא מספיק זוכים לחוש כך, משום, כפי שהבאנו לעיל, אמרו חז"ל ש"מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים" (ברכות ל"ב, ב). קשה לתאר לעיוור מהו צבע, וקשה להסביר טעם של שוקולד למי שמעולם לא טעם קקאו. וממילא ייתכן שכל אלו נדמים כסתם פטפוטי מילים בעלמא, אך זוהי האמת לאמיתה.

החיים האמתיים שהקב"ה ייעד לנו הם הרבה מעבר לחיינו העכשוויים, ואין שום סיבה שאנחנו נהיה הטיפשים שלא מאפשרים לעצמנו את הטוב הנאצל הזה.

---- והרי "כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה, ושאינו מתאבל על ירושלים - אינו רואה בשמחתה", (תענית ל', ב). אם כן, אין הדבר תלוי אלא בנו.

היום

אתה יכול להבטיח לעצמך את הזכייה בכל העולמות.
באפשרותך להיות שותף לפרויקט אדיר של הצלת נפשות, לצרף את עצמך לשונים הלכות בכל יום שעליהם נאמר כי מובטח להם שהם בני עולם הבא, לזכות במתנות יקרות ערך ולהשתתף בהגרלה הגדולה של ארגון 'אחינו' על סך

50.000 ש"ח

אנחנו מזמינים אותך להיות שותף בזיכוי הרבים,

של ארגוני 'דרשו' ו'אחינו' ולזכות מיידית במתנות יקרות ערך.

להלן חלק ממגוון אפשרויות התרומות וקבלת המתנות:

מתנה בשווי 1.052 ש"ח
מסלול מס' 7

בתרומה ע"ס 35 ש"ח לחודש 20X חודשים

סה"כ 700 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- 'חמשה חומשי תורה' בכרך אחד 'דרשו'
- ספר 'חפץ חיים'
- הספר החדש 'מועד לדוד'
- גביע יוקרתי מקסף
- כף הגשה לעוגה מקסף
- סכין לחלות מקסף
- 7 כרטיסים להגרלה הגדולה 50.000 ש"ח
- מתנה בשווי 1.052 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח
מסלול מס' 1

בתרומה ע"ס 20 ש"ח לחודש 12X חודשים

סה"כ 240 ש"ח

מקבלים:

- סט 'משנה ברורה' מהודר
- בהוצאת 'דרשו'
- כרטיס להגרלה הגדולה
- 50.000 ש"ח

מתנה בשווי 320 ש"ח

להשתתפות ולקבלת המתנות מוקד 'אחינו' ו'דרשו': 02-5609000

לאחר כל תוכחה היה מבקש סליחה, לאחר שנזף בתלמיד שסרח, היה שואל בחרדה בזה הנוסח: "האמת שהתוכחה הגיעה לך, אבל אולי הגזמת קצת בניסוח? בטון? אנה סלח לי..."

מרן בעל השבט הלוי זצ"ל בזהירות מופלגת בכבוד הבריות

הרב מנשה גליקזאהן

האם תסלח לי על הצד שהדבר קרה?", וכשניאות לסלוח לו, קרנו פני רבינו מאושר.

עוד מספר אותו אדם, שהיה מקורב לרבינו, ביטוי נוסף מעולם הידידות שלו: "בניתי דירה חדשה, רבינו הגיע לביתי לקבוע מזוזה. מזגתי, כנהוג, 'לחיים משקה', ברונפן עם מעט טופינים. רבינו עשה ברכה, וטעם מאותם מיני מגדנות. כשקם לצאת, שאל: 'האם בני הבית שלך נמצאים?' - 'נמצאים', השבתי. 'אני מבקש ממך, שתמסור לבני הבית שהעוגות היו טובות מאוד', בערה בו הכרת הטוב על העוגות שאכל..."

כואב את צערן של תלמידי חכמים

ליל פסח תשי"ח במעונו של המשגיח דישיבת פוניבז', הגאון ר' יחזקאל לוינשטיין. תקופת הצנע ששררה בזמן ההוא, מיררה את חיי היישוב בארץ, והעצימה את העוני המר, שהטיל בלאו הכי את חיתתו בסמטאות בני ברק. פניא דמעלי פסחא, השיגה הרבנית, רעיית המשגיח זצוק"ל, עוף אחד, שהיה אמור להספיק לכל בני משפחתה במשך כל שבעת ימי החג. החלה הרבנית להתעסק במלאכת הבישול, לקראת החג הקרב ובא. לפתע נתעוררה שאלה לגבי כשרות העוף, לא הייתה זו שאלה הלכתית גרידא, זו הייתה שאלה האם יפלוש הרעב בחרבו השלופה למעונו של השרף...

התארחתי במעונו של השרף בליל החג ההוא, סיפר תלמיד ישיבת פוניבז', שהיה גם קרוב לרב וואזנר. כששמע המשגיח שיש שאלה בעוף, סירב לקבל אחריות וביקש ממני לסור למעונו של רבינו עם העוף, שיכריע בנידון. נכנסתי למעונו של רבינו, הוא כבר החל בהכנות ל'סדר'. כששמע ששליח המשגיח אנוכי, זינק ממקומו בחרדת קודש, וליווה אותי לחדר אחר. נטל את העוף וזכוכית מגדלת, וניגש לסוגיה כאל שאלת חיים. מסתבר, שהשאלה שהתעוררה הייתה מן השאלות היותר מסובכות. הניח רבינו את העוף המבוש בקרן זוית, וקרא לעזרתו עשרות ספרי שו"ת ואחרונים, שנערמו על השולחן בזה אחר זה. בני הבית ממתנינים שעה ארוכה לתחילת הסדר, אך רבינו מפלס דרכו בעב הענן של שאלת הכשרות. "ואז", סיפר השליח, "הרים רבינו את עינו, ולחש לי בחרדה גדולה: 'זה מן הסתם מזונו היחיד של המשגיח לכל ימי החג האז?' - 'מזונו היחיד' אישר השליח. רבינו נאנח אנחה מרה, ולחש כשהכאב מציף את עיניו: 'תלמידי חכמים שרויים בצער רח"ל... והרי יו"ט היום!'."

הוא פתח שוב ספרי שו"ת ושוב דפדף ושוב נאנח, ואז אמר כך: "תגיד למרן המשגיח, שהעוף כשר לאכילה, אבל נו, יש בו שאלות שנאלצתי להתיר, תגיד לו כך בדיוק: 'העוף כשר לאכילה לכל אדם, אבל אדם גדול כמו המשגיח ראוי שיימנע מאכילתו'." "חזרתי לבית המשגיח", סיפר השליח, "ואמרתי לו דברים כהווייתן. הוא הרהר מעט, וביקש את עזרתי בשנית: 'אם לא קשה לך אנה ממך, חזור לביתו של המרא דאתרא, ושאל אותו מנין לו שאדם גדול אני?... השתוממתי מאוד, ועזות נעורים שהייתה בי, הביאה אותי לשאול

המשך בעמוד 15 <<<

"אלה הדברים אשר דבר משה" (דברים א', א')

פירש רש"י: "לפי שהן דברי תוכחות. ומה כאן כל המקומות שהכעיסו לפני המקום בהן. לפיכך סתם את הדברים והזכירם ברמז, מפני כבודן של ישראל."

רש"י מעלה על נס את רגישותו הרבה של משה רבינו ע"ה, בכך שהזכיר ברמז מפני כבודן של ישראל. דברי רש"י מתאימים עד מאוד לימים בהם אנו שרויים, ימי בין המצרים. אשר בימים אלו מוטלת החובה על כל אחד ואחד מישראל להרבות באהבת חינוך, להיות אהובין זה לזה, לכבד יותר זה את זה, ולהיות רגישים יותר האחד כלפי השני.

מיוחד במידותיו היה מרן בעל 'שבט הלוי' זצוק"ל. במיוחד ראו אצלו את הכבוד והאהבה שהוא רוחש כלפי כל אחד ואחד מישראל. גם כראש ישיבה לתלמידיו וגם כפוסק הדור, ראו את דרכו המיוחדת בהבנה וכיבוד הזולת, בלא הבדל בין חוג ועדה, כפי שהורו חז"ל: "שיהא שם שמים מתאהב על ידך". בשורות הבאות נגולל סיפורים נפלאים ומפעמים ממרן בעל שבט הלוי זצוק"ל. סיפורים אלו, אשר הובאו בספר

"הפוסק", ימחישו היטב את מידת אהבת ישראל וכבוד הבריות, שהיו טבועים בדמו של רבינו עד יומו האחרון עלי אדמות:

לאחר התוכחה היה מבקש סליחה

סיפר אחד מהאנשים הקרובים ביותר לרבינו זי"ע:

בחורי הישיבה אהבו שהוא מוכיח אותם על מעשיהם. וזאת מדוע? כי לאחר כל תוכחה, כל תוכחה ממש! היה מבקש סליחה. לאחר שנזף בתלמיד שסרח היה שואל בחרדה של ממש, וזה היה הנוסח הקבוע שלו: "האמת שהפסק (התוכחה) הגיע לך, אבל אולי הגזמת קצת בניסוח? בטון? פראגבי מיר אנה סלח לי...", ואז היה תולה עיניים חרדות בבן שיחו, תופס בכף ידו החמה את ידו של התלמיד ומתחנן, בפשטות, מתחנן על נפשו: "הגזמת בניסוח אה?... וכן על זה הדרך.

עוד מספר הנ"ל שהיה קרוב לרבינו: בני שימש אותו שנים כגבאי, לפני חתונתו, כשנאלץ להיפרד מהתפקיד, ניגש אליו רבינו, תפס אותו בשתי ידיו, ושאלו ברוך: "אתה סולח לי אם פגעתי בך במשהו?", "אבל הרבי מעולם לא פגע בי! אפילו לא פעם אחת!", השתומם הגבאי. רבינו מהרהר רגע: "יתכן שלא, אבל, הרי יתכן שהטרחתי עליך מעט יותר משנזקקתי... והרי סייעת לי מדי פעם לקום, ואולי קרה שנשענתי עליך יותר מדי... קצת יותר משנאלצתי,

באיזו מנגינה שרים 'לכה דודי' בשבת חזון? האם שרים זמירות שבת כרגיל? וממתי מותר ללבוש בגדי שבת?

טעמים ומנהגים לשבת חזון

שבת חזון

הפטרת שבת חזון היא השלישית והאחרונה מתלתא דפורענותא. הטעם שנקראת בשם שבת חזון: על שם שמפטירים בה בישעיה (א', א'): "חזון ישעיהו" (תשובות הגאונים דף קמ"ג).

טעם אחר: על פי המדרש: "לא היו ימים טובים לישראל וכו', כי כל הימים שהיה בהם צרה יהיה נהפך לששון ולשמחה וליו"ט", וכן כתבו: "עוד חזון למועד", ר"ל שבת חזון יהיה ליום טוב גדול וע"כ נקרא על שם הנחמות" (ספר מטעמים ענין שבת כ"א בשם דברי שלום).

טעם אחר: לפי שהחודש הזה חציו זעם וחציו נחמה על כן נקרא שבת חזון, "חזון" ר"ת 'חציו זעם וחציו נחמה' לומר, שעוד ינחם אותנו ה' (מטעמים שם כ"ב בשם ש"י).

'שבת השחורה'

יש שקוראים לשבת זו 'שבת השחורה', והטעם: לפי שיש בה מנהגי אבלות או כעין אבלות (לוח דבר בעתו חודש אב).

טעימת האוכל שיש בו בשר לפני שבת

יש אומרים שבערב שבת חזון אין לטעום ממאכלי הבשר כדי לבדוק טעמים, אפילו אכילה מועטת (לקט יושר עמוד 110, הגריש"א הליכות והנהגות בין המצרים עמוד 41), ויש אומרים שלטעום שרי, רק שלא יבלע את מה שטועם מן התבשיל, כיון שהמנהג הוא שלא לאכול בשר בתשעת הימים (שש"כ ח"ב מב סא, הגריש"א בהליכות והנהגות בין המצרים עמוד 41, שו"ת רבבות אפרים ח"א שס"ז). ויש אומרים שהרגיל לטעום בכל ערב שבת שרי, והטעם: כיון שטעימה זו אינה לשם הנאה אלא משום "טועמיה חיים זכו" כמבואר בשער הכוונות (דף ס"ב) "דהוי כמכין סעודה למלך שטועם התבשילים אם הם טובים וזה סוד 'טועמיה חיים זכו'" (מקור חיים תקנ"א ט', אור לציון פרק כ"ו ה' ד').

זמן לבישת בגדי שבת

יש אומרים שאפשר ללבוש בגדי שבת מחצות היום (הגריש"א, בקרא עלי מועד פרק ד' הערה י"ט בשם מג"א). והטעם מחצות: לפי שמחצות יש כבר הארה של שבת (נטעי גבריאל בין המיצרים פרק מ"ה הערה י"א), ויש אומרים ממנחה קטנה (הגרנ"ק קרא עלי מועד פרק ד' הערה י"ט), ויש אומרים: שלא ילבש אלא סמוך לשבת (שש"כ פרק מ"ב נ"ו).

זמן הורדת הבגדים במוצ"ש חזון

יש אומרים: שאין חיוב להוריד את בגדי שבת מיד במוצ"ש (הגריש"א, בקרא עלי מועד פרק ד' הערה י"ח), אך מי שהוריד

החליפה ראוי שיחזור וילבש בגדי יום חול, ואם אינו יכול מותר לו לחזור וללבוש את החליפה של שבת אף במוצ"ש עד השינה (קונטרס יום השבת ח"א ע"ב). ויש אומרים: שיש להוריד מיד במוצ"ש (שש"כ פרק מ"ב נ"ו).

ניגון לכה דודי

יש הנוהגים לשיר את הפיוט "לכה דודי" במנגינה של "איכה", ויש שנהגו: לשיר במנגינה של קינת "אלי ציון", הנאמרת בסיום קינות של תשעה באב (מנהגי פרנקפורט).

ויש שלא נהגו כן, והטעם: כדי שלא להראות אבלות בפרהסיא בשבת (דרכי חיים ושלום).

קריאת התורה

פרשת דברים לפני תשעה באב: לעולם פרשת דברים לפני תשעה באב (שו"ע תכ"ח ד'), והטעם: כדי לקרוא בתוכחותיו של משה קודם תשעה באב. ומפטירים ב"חזון" כדי לקרוא בתוכחותיו של ישעיה על החורבן (ביאור הלכה תכח ד"ה טוב). טעם אחר: כדי שיקראו (דברים א' י"ב) "איכה אשא לבדי" ויפטירו ב"חזון" (ישעיה א', א') "איכה היתה לזונה" (סידור רש"י סימן ת"ג מחזור ויטרי רס"א).

הפסקה לשני בפסוק י"א

קוראים לכהן "עד כוכבי השמים לרוב" בפסוק י', ולוי מתחיל (שם י"א) מ"ה: אלוקי אבותיכם" (רמ"א תקנ"ד י"ט, משנ"ב ס"ק ל"ט), והטעם: על פי הרמ"א (קל"ח ד') שכתב, שיש להתחיל ולסיים קריאת התורה בדבר טוב, ולכן מסיים הכהן פסוק קודם 'שני' כדי שלא להתחיל ב'איכה' שהיא תוכחה.

קריאה במנגינת איכה

בפסוק י"ג (שם) "איכה" – יש שנהגו לנגן במנגינה של איכה (ליקוטי מהרי"ח בסדר קריאת התורה לשבת), והטעם: כדי להודיע שהשבוע יחול תשעה באב (א"א קל"ח).

ויש שלא נהגו כן, והטעם: כדי שלא להראות אבלות בפרהסיא (חזו"א הובא במועדים וזמנים ח"ח רנא בהג"ה). טעם אחר: ע"פ החיד"א (בהערותיו על ספר חסידים) לשיטתו שאין לשנות את טעמי התורה לטעמי הכתובים (ספר אבלות החורבן פרק ז' הערה ד').

הפטרה חזון

הפטרת חזון היא אחרונה מתלתא דפורענותא, ומפטירים בחזון ישעיה (ישעיה א', א') עד פסוק כ"ז: "ציון במשפט תפדה ושביה בצדקה" (טושו"ע תכ"ח ח').

הפטרה במנגינת איכה

יש שקוראים הפטרה בניגון של איכה (ע"פ מג"א רפ"ב י"ד בשם הריב"ש), מלבד פסוקי הנחמה שבה שנקראת בניגון הפטרה

כשחל תשעה באב באמצע השבוע אומרים "ויהי נועם", והטעם: משום שהטעם שאין אומרים כשחל יו"ט באמצע השבוע כיון שלא שייך לומר "ומעשה ידינו כווננה עלינו", שהרי נאסר ביו"ט במלאכה משא"כ תשעה באב, מותר בו מקצת מלאכה ושייך לומר "ומעשה ידינו כווננה" (לבוש מנהגים ד').

שתית כוס הבדלה

מכיון שנאסר שתית יין מר"ח, יש הנוהגים לתת לקטן לשתות את כוס הבדלה, ומיהו הגרשז"א היה שותה בעצמו ולא היה נותן לקטן (הליכות שלמה בין המצרים י"ד כ"ז).

הגר"ש"א כתב ליתן את היין לקטן שישתה, באין לפניו ילד קטן אלא מבוגר יותר ולפני בר מצווה, יתן לילד ובלבד שלא ישתה בעצמו, לא היו לפניו בנינים קטנים ישתה הוא בעצמו גם כשיש לו בת קטנה (גלאט מהדורא כ"א עמוד 146).

זמן קידוש לבנה

יש נוהגים לקדש הלבנה קודם ת"ב, (מעשה רב קנ"ט), והטעם: דאין להחמיץ המצוה ולהמתין עד אחר ת"ב. ויש נוהגים שאין לקדש לפני תשעה באב (רמ"א תכ"ו א') לפי שאין שורין בשמחה (משנ"ב שם ס' ק"י) מפני החורבן וקידוש לבנה צריך לומר בשמחה.

שירה "כטובים מאורות"

בקידוש לבנה אף בשבוע שחל בו מותר לשיר 'טובים מאורות' ואף לצאת במחול של מצווה אחרי קידוש לבנה (הגר"ש"א הובא בספר אשרי האיש פרק ס"ט, י"ד).

שירה אחר הבדלה

אחר הבדלה לא ישירו פיוט "אמר ה' ליעקב" (הגר"ש"א האוה"ל)

רגילה "לכו נא ונוכחה" (שם י"ח), "אם תאבדו" (שם ט') "לכן נאום וכו'" עד סוף ההפטרה. ויש שלא נהגו כן, והטעם: לפי שחששו משום אבלות שבפרהסיא (דינים והנהגות לחזו"א פרק י"ט ז', דולה ומשקה עמוד כח בשם החזו"א ובשם הגר"ח"ק).

מפטיר לרב המקום

יש הנוהגים שרב המקום עולה למפטיר, (מג"א רפ"ב י"ד, שערי אפרים שער ט' כ"ז), והטעם: לפי שחלקים מן הפטרה של שבת חזון נאמרים בניגון של מגילת איכה לכן עולה למפטיר הרב שיועד לקונן על החורבן (שם). טעם אחר: לפי שנאמר בהפטרה (ישעיהו א' כ"ג): "שריך סוררים", מוטב שיתבייש מעצמו ממה שיתבייש על ידי אחרים (ליקוטי חבר בן חיים סימן רפ"ב). ויש שאין מקפידים בזה, והטעם: כיון שקוראים את הפטרה מתוך הקלף ויש בעל קורא קבוע שקורא, ואין העולה קורא הפטרה, לכן אין נפק"מ בדבר זה.

זמירות שבת

שרים זמירות שבת ככל שבת, אפילו אינו נוהג כן בכל שבת, והטעם: דהוי לכבוד שבת, וכשם שמותר לאכול בשר בסעודה שלישית של ערב ת"ב, אף למי שאינו נוהג כן בכל השנה, כיון שהוא לכבוד שבת ה"נ (אגרות משה ח"ד קי"ב א'). ובקונטרס 'קיצור הלכות בין המצרים' שהביא בשם ספר 'יוסף אומץ' (סימן תכ"א) שכתב שיש לזמר זמירות שבת בשבת חזון בקול נמוך.

"ויהי נועם"

אע"פ שקי"ל יו"ט שחל באמצע השבוע אין אומרים "ויהי נועם",

**כשקם הגר"ש
ואזנר זצ"ל לצאת,
שאל: 'האם בני
הבית שלך נמצאים
אני מבקש ממך,
שתמסור לבני
הבית שהעוגות היו
טובות מאוד',**

מרופא לרופא וניסו להרבות בסגולות לרפואת בנם, אך כלום לא עזר. לבסוף כתקווה אחרונה, נסעו לארץ ישראל כדי להיוועץ עם אבי, בעל שבט הלוי. כשנכנסו אל הקודש פנימה וסיפרו לאבי זצ"ל על המקרה המוזר עם בנם התינוק, תיכף שאל אבי, על שם מי קרוי הילד? השיב אבי הילד שהוא נקרא ע"ש הצד שלו, והוסיף: "על אף שהמנהג הוא לתת שם בילד הראשון אחר צד האמא, אך דא עקא שאני ואבי בסכסוך

את המשגיח: 'למאי נפק"מ מניין יודע הרבי על גדלותו? - בני הבית רעבים, השיב לי בפשטות, 'וחובת אכילת בשר ביו"ט חלה גם עלי. אני סומך על הגר"ש וואזנר כאורים ותומים, אבל חובה עלי לדעת מנין לו שאדם גדול אני. אם מפי השמועה וכדומה, אזי הבשר כשר גם עבורי, אולם אם יש לו ידיעה אמיתית על גדלותי, שאני לא יודע עליה, אני סומך עליו להטריף את הבשר'.

"חזרתי לבית הרב וואזנר, הוא הסתכל עלי שעה ארוכה בכאב, השפיל את ראשו ולחש לעצמו את המימרא: 'אוי לדור... שאי אתה יודע בצערן של תלמידי חכמים'. כאב לו שלמשגיח מפוניבז' לא יהא עוף משלו לחג. מה עשה? ניגש בשקט, ללא אומר ודברים, למטבת, כשאני בינתיים מציץ מהצד, עטף את העוף המסופק והשליכו לפח. אח"כ פתח את המקרר הקטן וחיפש זמן רב עד שלבסוף מצא עוף אחר, והגישו לידי. 'תאמר למשגיח בשמי, שכמרא דאתרא אני אומר לו שחזרתי בי, ומותר לו לאכול את העוף בשלווה, ולקיים את שמחת החג כדבעי". השליח ההמום והנרגש, לקח את העוף המוחלף ויצא מן החדר, ועוד מהשביל שמע את קולו הטהור של הגר"ש וואזנר, האומר לעצמו: "אוי לו לדור... שאי אתה יודע בצערן של צדיקים".

פועל להשכין שלום

סיפר בנו של רבינו, הרה"ח ר' יוסף צבי וואזנר שליט"א, סיפור נורא שהתרחש בבורו פארק לפני כ-13 שנה והיה עד לו מקרוב: יהודי חיתן בשעטו"מ את בנו, לאחר כשנה זכו הזוג הטרי לחבוק בן זכר. כעבור תקופה קצרה קרה משהו נורא לאותו תינוק. ריח נורא של בר מינן החל נודף מאותו תינוק רח"ל. בצר להם הלכו ההורים לדרוש אצל הרופאים. ואלה אמרו שאין הם מכירים שום תרופה ורפואה לתופעה המוזרה. ההורים המיואשים התרוצצו

עמוק עם המחותן, ואף בחתונה עצמה כבר רבו ביניהם, ולכן לא רצינו לתת שם מהצד של האם". על אתר אמר להם אבי זצ"ל, כשהוא זועק מקירות לבו: "כשמחותנים רבים בניהם, ובפרט על נתינת שם לתינוק, נענשים בעונש כזה, רח"ל".

נבוך עד למאוד, שאלו: "ומה נעשה כעת?", אמר להם מרן זצ"ל: "דבר ראשון צריכים אתם לעשות שלום עם המחותן. שנית, צריכים אתם להוסיף שם לתינוק על שם צד אמו". הרבה ברירות לא נותרו להם, והם קיבלו על עצמם את הפסק. ועוד אמר להם שיתקשרו עכשיו מביתו, ויפייסו את המחותן, וכאן כעת במקום הזה תוסיפו לו עוד שם. וכך עשו, כשנחתו חזרה באמריקה כבר הספיקו להבחין שהריח הרע שנדף מהתינוק נעלם, והתינוק התרפא כליל...

על איזה יין עשו בני קידוש במדבר?

ועי' בבעלי התוספות (במדבר טו, ב) שגם במדבר היה להם יין, שהרי שנינו בספרי שתגרי אומות העולם מוכרין להם צדה ויין כי עדיין לא נאסר להם יין עד שגזר פנחס . וכ"כ המשך חכמה (במדבר לב) דהנסכים במדבר היו מיין עובדי גלולים, כדאמר במדרש שיר השירים (ד-כו) ועי' מדרש תלפיות (ערך יין) שבבאר מרים היה כל טעמי המשקים ומשם לקחו נדב ואביהוא יין לשתייה.

”וַיִּבֶן תְּפֵל וְלֶבֶן” וגו' (דברים א', א') וכ' רש"י, אמר רבי יוחנן חזרנו על כל המקרא ולא מצינו מקום ששמו תופל ולבן, אלא הוכיחן על הדברים שתפלו על המן שהוא לבן ואמרו ונפשנו קצה בלחם הקלוקל. בחידושי "חתם סופר", כתב: "שמעתי שלא היה במן טעם יין, והאדום כינוי ליין ולבן לחלב, "אל תרא יין כי יתאדם", "ולבן שיניים מחלב", ותפלו על המן שהוא לבן ואין בו טעם יין כי יתאדם כך שמעתי, עכ"ל. והנה רש"י (ויקרא יב ד"ה ותצא) כתב: "רבי אליעזר אומר לא מתו בני אהרן אלא וכו' רבי ישמעאל אומר שתויי יין נכנסו למקדש". וצ"ע דאם לא היה להם טעם יין במן איך נכנסו למקדש שתויי יין, וכן איך עשו בני קידוש במדבר.

האם בספר דברים אומרים את הכלל ש"אין מוקדם ומאוחר בתורה"?

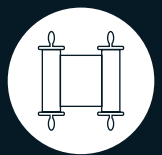

לבאר הענין של אין מוקדם ומאוחר בתורה. ומתוס' במס' יומא (לח: ד"ה דלא) מבואר דאף בנביאים וכתובים אמרי' אין מוקדם ומאוחר בתורה.

”אֱלֹהֵי הַדְּבָרִים אֲשֶׁר דָּבַר מֹשֶׁה אֶל כָּל יִשְׂרָאֵל” וגו'. (דברים א', א') ביבמות (ד). אמר רב יוסף אפילו למאן דלא דריש סמוכים בעלמא, במשנה תורה דריש. ועי"ש בתוס' (ד"ה וכי), מה שמבארים מדוע במשנה תורה דרשי סמוכין בפסוקים לכו"ע. אולם בשו"ת ראב"ן (לר' אליעזר בר נתן, סי' לד ד"ה וביד' מקומות, והביאו בהגהות מהר"ב רנשבורג יבמות שם), מבאר "דטעמא משום דכל התורה מפי הגבורה נאמרה ואין מוקדם ומאוחר, אבל משה ססידר משנה תורה פרשה אחר פרשה לא סידר אלא להדרש". ובתוס' ברכות (י"ד ד"ה למה) מפורש דסבירא ליה דגם במשנה תורה אמרי' אין מוקדם ומאוחר דלא כהראב"ן ז"ל. ועי' שו"ת אפרסקתא דעניא (ח"א סי' פ"ג) מה שמקשה על הראב"ן ומבאר שם דבריו ע"פ המהרי"ץ חיות, ועי"ש מה שמרחיב

- האם מותר לישראל להראות את חוזקם לגויים?
- מדוע פתח משה את דברי תוכחתו ברמז, וסיים בגלוי?
- מהי המעלה המיוחדת בתוכחה הנאמרת סמוך למיתה?
- עונשו של משה שלא יכנס לארץ - בגלל מעשיו או בגלל העם?

השאלות
בפרשת
השבוע

כל התשובות בספר 'דרש דוד על התורה' לרכישה התקשרו 02-5609000

האם לשון הקודש כלולה בשבעים לשון?

התורה ואח"כ סדו אותם בסיד (דברים כז,ב-ד) וא"כ אפשר להוכיח לנידון של שעה שנטפה על ס"ת דלא מיקרי מחיקה.

וכתב לדחות למ"ש המהרש"א בחידושי אגדות (סוטה שם) עלה דההיא דבא גבריאלי ולימד ליוסף ע' לשון, דע' לשונות הם

מלבד לשון הקודש, א"כ צריך לומר שכתבו על האבנים ע' לשונות ולא לשון הקודש (שם פסוק כח, וכתבת על האבנים את כל דברי התורה הזאת באר היטב, ועי' רש"י בע' לשון), וכיון דהשמות בלע"ז, שרי למחקם כמ"ש הש"ך יו"ד (סי' קע"ט) עכ"ל.

"הואיל משה באר את התורה הזאת לאמר" (דברים א', ה')

וכ' רש"י באר את התורה - בשבעים לשון פירשה להם. ויש לעיין האם לשון הקודש היא כלולה בע' לשון.

והנה בסוטה (לו:): מסופר שגבריאלי המלאך לימד את יוסף ע' לשון וכל לשון שדיבר פרעה היה יודע, וכשדיבר לשון הקודש לא ידעה פרעה, ולא הצליח ללומדה, והשביע את יוסף שלא יגלה שאיננו יודע לשון הקודש.

ובתוספות הרא"ש שם (ד"ה אמר) כ' משמע דע' לשון הם מלבד לשון הקודש, ואמרינן נמי בסוכה דע' פרים שהיו מקריבים בחג כנגד ע' אומות היינו בלא ישראל.

ועי' שו"ת רבי עקיבא איגר (מהדו"ת סי' טו) שמביא מס' לוי' חן על התורה (פ' כי תבא), שחקר בנטף שעה על אותיות בס"ת אם הס"ת פסולה, דנחשבות האותיות כמחוקים.

ודן דע"כ לא הוי מחיקה מהא שכתבו על האבנים את דברי

איזה חיות היו יוצאים עם עוג מלך הבשן למלחמה?

כן ממלכת עוג היו מגדלים אריות ונוצחים על ידיהם במלחמה. ומבאר שזה שנקרא המקום ההוא "חבל ארגב", דהיינו מקום גוב אריות, ותיבת "ארגב" הוא מורכב משני שמות "אריותא גב" (עי' דניאל ו,ח) רק נפלו אותיות אחדות לקצר המלה על המבטא. וזה שבירך משה לפני מותו אמר (דברים לג,כב) "דן גור אריה יזנק מן הבשן", רואים שבשן היה מקום אריות.

ומבאר לפי"ז מש"כ בגיטין (נז:): במעשה דארבע מאות תינוקות שנשבו לקלון, וכולם קפצו לים, שדרש להן הגדול שבהן "אמר ה' מבשן אשיב אשיב ממצולות ים" (תהלים סח,כג), מבשן אשיב - מבין שיני אריה, אשיב ממצולות ים - אלו שטובעין בים, ותהיו מזומנים לחיי העוה"ב.

ורש"י שם פי' "מבשן" נוטריקון בין שן, וצ"ע מהיכן דרשו במג' שזה בין שיני אריות, אולי בין שיני שאר חיות רעות, אולם לפי הנ"ל כיון ש"בשן" הוא מקום גידול האריות, הלכך אמר להם "מבין שיני אריה".

ועי' מלבי"ם (ירמיה כז,ו) שנבוכדנאצר היה משתמש בחיות רעות במלחמה, כפילים ואריות שהיו משתמשים בהם במלחמות בימי קדם.

"ויתר הגלעד וכל הבשן ממלכת עוג" (דברים ג', י"ג)

בס' קהילת יצחק (להר"ר יצחק ב"ר ניסן זצ"ל וילנא תר"ס) מביא מהר"ר בן ציון משקוד זצ"ל.

שידוע שהעמים הקדמונים היו משתמשים עם חיות רעות לצורך

מלחמותיהן והרבה היו נעזרים בהם, כמו בחיל אנטיוכוס שהיו משתמשים בפילים.

האזינו עכשיו לשיעורי

הרה"ג רבי אריה זילברשטיין שליט"א

כ-5 דק' ביום וזכיתם ללמוד את ה'דף היומי בהלכה'

077-2613337

שלשום. החיך והשמחה שהיו נסוכים על פניו תמיד - לא היו כשאר ימות השנה, ניכר היה עליהן צער החורבן וגלות השכינה. אירע פעם בשיעור הלכה, כשהתחילו ללמוד בהלכות תשעה באב את דיני ה' עינויים, שכאשר רק התחיל לקרוא את ההלכה הראשונה: "תשעה באב יש בו ה' עינויים", פרץ בבכי ולא פסק למשך כחצי דקה. כך סיפר רבי ברוך וינר, שפעם, כאשר למדו בשיעור ההלכה את הלכות יום טוב והזכירו את תפילת "ומפני חטאינו" הנאמרת במוסף, שאל מישהו איך מותר לאומרה ביום טוב, הלא זה מעורר צער? לפתע פרץ רבינו עצמו בבכי, שצריך היה זמן מה להירגע ממנו...

בתשעת הימים נהג שינוי במלבושיו. הוא הקפיד שלבושו לא יהיה מהודר מדי, באופן יחסי לימות השנה. פעם ביקש ממשמשו להחליף את עניבתו בטענה שהעניבה שלבוש בה עכשיו מדי יפה לתשעת הימים...

בהלכה שלא ללבוש מכובסים בתשעת הימים החמיר לעצמו גם בבגדי זיעה. להרה"ג רבי ישעיה פורטנוי ששאלו על כך, ענה שהיות שמתגוררים בירושלים צריך להחמיר יותר באבילותה והוסיף: "מדוע אינך קורע קריעה בבואך לכותל? כי סומך אתה על כך שאתה גר בירושלים ואתה רואה את החורבן תמיד וממילא מתאבל יותר (כמבואר בשע"ת סי' תקס"א בשם הרדב"ז והברכ"י). אם כן גם בהלכה זו ראוי לירושלמי להחמיר".

בתשעה באב היה הולך לומר קינות בשריד בית המקדש, הכותל המערבי. כשהיה מגיע לכותל היה עושה קריעה ופורץ בבכי. בשנתיים הראשונות להגעת הישיבה לארץ, כאשר העיר העתיקה היתה עדיין נתונה תחת השלטון הערבי, אמר רבינו את הקינות בישיבה, ומספר רבי גרשון קויפמן שבילל התענית, שעה ארוכה לאחר שגמרו את הקינות ומגילת איכה, ישב רבינו עם הקינות וקונן בדמעות שלישי את חורבן ירושלים. ומספר תלמידו הג"ר צבי שרלין, רב קהילות החרדים ברמת אשכול בירושלים, שכאשר היה רבינו חוזר מהכותל המערבי היה יושב ודומם בביתו, כאילו

מתו מוטל לפניו ברוב צער ויגון. עד כמה חש את החורבן והציפיה לגאולה בחושים הפשוטים: פעם הגיע נינו מחו"ל בימי תשעת הימים, והתלונן בפני רבינו שאינו חש את צער החורבן, אמר לו רבינו שיבוא אתו למנין הנץ בכותל המערבי ביום תשעה באב, ואין ספק שירגיש את החורבן היטב, כשיראה את בית השם חרב ושומם, באומרו: אם חלילה ביתו של אדם נשרף הוא מרגיש זאת היטב, וכל שכן אם רואה ששכינתא בגלותא וביתה חרב, לא שייך שלא להתעורר ולבקש על בניינו במהרה.

מחזה שלא ימוש מבני הישיבה לדורותיה הוא, כאשר היה קורא את ההפטרה בכל תעניות ציבור מהנביא, איך שהיה מגיע לפסוק: "והביאותים אל הר קדשי ושימחתים בבית תפילתי עולותיהם וזבחייהם לרצון על מזבחי כי ביתי בית תפלה יקרא לכל העמים", היה פורץ בבכי וקולו היה נשנק...

כמו כן בתפילתו לפני העמוד בשב"ק, התמלא רגש קודש בתפילת 'קדושה' כאשר ביקש את הבקשה: "ממקומך מלכנו תופיע ותמלוך עלינו כי מחכים אנחנו לך...". פעם אירע שהשתתף בחופה בה התכבד בשלש הברכות האחרונות, וכשפתח ב"שוש תשיש ותגל העקרה...", מיד כשהחל את הברכה השתנק קולו ברגש רב ובדמעות, עד שלא יכול היה זמן מה להמשיך, מרוב רגש בבקשו בקשה כזו על "קיבוץ בניה לתוכה". וסיפר בעל השמחה, שהרגיש שכל הת"ח שהיו שם בחופה התקשו להביט בפניו של רבינו, מהיכן הגיע לכאן אדם כה גדול שמתמלא ברגש כזה בכל פעם שמבקש בקשה כזו? אחד מחשובי תלמידיו, מרביץ תורה לעדרים, סיפר שמדי שנה הוא אומר לתלמידיו שאמנם הוא עצמו לא זוכה למדרגה של ציפיה אמיתית וחושית, ולאבילות ירושלים ולאוקמא שכינתא מעפרא, אך הוא זכה ללמוד אצל אדם שאצלו זכרון בית המקדש וחורבנו היה חושי, ומזה הוא יכול מעט להעביר להם.

(מתוך 'מגדלתו ומרוממתו')

לחזור על הדברים כפי ששמעם. כנראה שרבינו הבין שחזר על הדברים רק מחמת שביקשו שוב ושוב, ולאחר שגמר לחזור על דבריו, אמר בהתפעלות: "ישר כח גדול, אמרת את זה יותר טוב ממני!" (מתוך 'בכל נפשך')

הרמקול לא הועיל שבני החבורה ישמעו את דבריו. כשסיים והבחין שכמעט איש מבני החבורה לא שמע את הדברים שנשא, מחמת שנאמרו כמעט בלחשיה, ביקש מאחד ממקורביו שיחזור על דבריו בקול. אותו מקורב לא שמע אף הוא את השיחה בשלימות, אולם היות ורבינו ביקשו שוב ושוב שיחזור על הדברים, נבוך והסכים

ה'שדי חמד' אף אמר להם, כי כאשר יצאה הגויה מבית המדרש, לאחר שמחל לה, ופטר אותה מלהודיע בשער בת רבים את מזימתם, הוא חש שנפתחו לו מעיינות חכמה, והקב"ה האיר את עיניו בתורתו. הוא אף מרגיש שידיעותיו העצומות בתורה נקנו לו בזכות אותו ויתור. אך הקב"ה מקנא את כבוד יראיו, ואותו אדם שעולל כך ל'שדי חמד', מת תוך כמה ימים ולא סיים אף את שבועו...

שהכל היה עלילה, הרי אותו יהודי יתבייש במה שעשה, ומלבד זאת הרי ייצא מכך חילול ה' גדול, שיהודי מסוגל לעולל כך ליהודי אחר. אבל אם היא לא תספר ע"כ לאיש, אמנם יהיה מעט חילול ה', כי יש אנשים שעדיין חושבים שחטאתי לאותה גויה, אבל עדיף שיחשבו שיהודי חטא לגויה, מאשר שיחשבו שיהודי חטא ליהודי, אני מעדיף" - סיכם הרב - "להפחית מכבודי, ולשמור על כבוד מי שפגע בי, ואף למנוע חילול ה' גדול".

מתי צריך תלמיד ליטול רשות מרבו להורות? ובאיזה מקרה מותר לתלמיד להורות הלכה במקום רבו?

יורה יורה ידין ידין • סמיכה להוראה בזמננו

שמועיל נטילת רשות. עוד כתב השו"ע שם שאם נטל רשות מרבו אחד לא מועיל, אלא צריך לטול רשות מכל רבותיו המובהקים, וכתב הרמ"א שאין הכוונה רב מובהק שרוב חכמתו הימנו, שכיצד יתכן שיהיו לו כמה רבנים, אלא הכוונה למעט תלמיד חבר שנתגדל בתורה וקרוב לדרגת רבו, אבל הש"ך פ"י שהכוונה שיש לו כמה רבנים לכמה חלקי התורה: אחד שלמדו משנה ואחד שלמדו גמרא ורב שלמד ממנו רוב חכמתו בקבלה.

יסוד הסמיכה בזמננו

מעשה כתב הריב"ש (ס"י רע"א), שענין הסמיכה למנותו להקרא רב' ולא 'תלמיד', ואז יוכל להורות, אבל קודם הרשות אסור להורות מצד הגזירה שנתבארה ומצד כבוד רבו. הוסיף הריב"ש שאם אינו בחיי רבו אינו צריך רשות משום רב, כיוון שאין הטעם של כבוד רב, אף שמצד דקדוק לשונו שגזרו חז"ל, אין הבדל אם הוא בפני רבו. מעשה שהיה בגמרא, היה בחיי רבו ולא גזרו אלא כמו מעשה שהיה, שכיוון שמי שהגיע להוראה אסור לו להימנע מלהורות, שנאמר: "ועצומים כל הרוגיה", זה שהגיע להוראה ואינו מורה, קבעו את הגזירה של נטילת רשות בשותף 'כבוד רבו', וכשאינו לחוש משום 'כבוד רבו' לא גזרו, שאם אתה מצריכו לטול רשות מרב אחר, יצטרך לשמשו זמן רב כדי שיכיר בו אם הוא ראוי לתת לו רשות, והיה נמנע מהוראה זמן רב ויש בזה צד איסור.

עוד כתב הרמ"א בסימן רמ"ב סעיף י"ד בשם הרד"ק, שמי שאינו מוסמך ל"מורינו" אסור לסדר גיטין וחליצות ע"ש.

הרי למדנו כמה הלכות גדולות בעיקרי ההוראה בזמנינו. וכיום המנהג שגדולי הרבנים מעידים תלמידיהם להורות במקומם, ואת הדבר הקשה יביאו אל הרב, ובאופן זה מתלמדים להורות בשימוש חכמים.

שבח הוא לרב שזכה שתלמידיו הגיעו להוראה ומורים.

שבח הוא לתלמיד שהגיע להוראה שנכנע בפני רבו ושואל בפניו דרכי ההוראה, ומעביר את מסורת ההוראה מרבו שקבל מרבו עד משה רבינו מפי השם יתברך.

בעזשי"ת מתחילים ללמוד מסכת סנהדרין, יחד עם לומדי הדף היומי די בכל אתר ואתר.

מהו מעלת הנסמך להוראה "יורה יורה" "ידין ידין" בזמן הזה, שבטלה הסמיכה לדיני נפשות ודיני קנסות? על כך נראה בסוגיות הנלמדות בדף היומי, נשתדל לבאר בקצרה:

מבואר בגמרא (דף ה') שביקש רבי חייא מרבי שייתן רשות לרבה בר בר חנה להורות, שאל אם יורה והשיב "יורה", כלומר באיסור והיתר, עוד שאל אם ידין והשיב "ידין", כלומר בממונות, עוד שאל אם יתיר בכורות והשיב שיתיר בכורות.

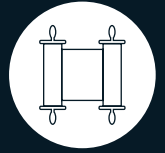

דנו הקדמונים מה תועלת הסמיכה בימינו, שאין לנו סמוך מפי סמוך עד משה רבינו, ולא מועיל הסמיכה לדון דיני קנסות ולקדש את החודש ע"פ הראייה, עד שכתב האברבנאל (בספרו 'נחלת אבות' על מסכת אבות פ"ו מ"א), שמה שמראה המשנה על הלומד תורה לשמה שנקרא 'דיע', 'אהוד' וכו', ולא מכנים לו תואר 'רבי' או 'רבן', כיון שאין

תועלת לסמיכה בזמננו, והלומד תורה אינו נעשה 'רבי' בסמיכה, אלא נקרא 'אהוב', 'אהוב את המקום' וכו'. אמנם בגמרא (בדף ה'), מבואר שהיתה תקנה שתלמיד לא יורה באיסור והיתר, אלא ע"י נטילת רשות מרבו. ומובא מעשה בתלמיד שהורה הוראה נכונה והשומעים לא הבינו דבריו נכון ונכשלו בטומאה וטהרה, לכן קבעו שצריך רשות להורות, והרב ידקדק בו שיודע להסביר היטב בלשונו שיובנו דבריו.

עוד אמרו שאסור לתלמיד להורות הלכה במקום רבו א"כ רחוק ממנו שלש פרסאות, ובחוץ לשלש פרסאות נחלקו הפוסקים ב"ד ס"י רמ"ב ס"ד יש מתירים להורות באקראי ולא לקבוע עצמו להוראה, ו"א שתלמיד חבר מותר ותלמיד גמור אסור אלא שאינו חייב מיתה. בזה מועילה נטילת רשות מרבו שיוכל להורות, ונחלקו הראשונים בדין נטילת רשות שי"א שאם הוא רבו מובהק לא מועילה נטילת רשות להורות תוך שלוש פרסאות, וכן פסק הרמ"א (ס"י רמ"ב ס"ד), והש"ך שם הביא שדעת כמה ראשונים

סיכום שבועי בדרך היומית בהלכה

האם מותר להניח לפועל גוי לעשות מלאכה בביתו של ישראל? באיזה מקרה מותר להפעיל בית עסק בשבת באמצעות גוי? כיצד יש לקיים שותפות של ישראל וגוי בבית עסק הפועל בשבת?

שימוש בפועל גוי בשבת

- השוכר פועל גוי בסכום קצוב למשך תקופה, לעבוד עבורו בעבודה מסוימת (הכרוכה באיסורי שבת) כאשר הוא מזדקק לה - ראוי למנועו מלעבוד בשבת, ובביתו של ישראל - חייב למנועו.
- השוכר פועל לכל עבודה שיזדקק לה - לדעת הרמ"א חייב למנועו מלעבוד בשבת במלאכה הכרוכה באיסורי שבת, ואם מקפיד שלא יתבטל יום אחד מעבודתו - חייב לכלל הדעות למנועו.

הפעלת עסק באמצעות גוי בשבת

- בעבר היו השלטונות מוכרים את גביית המכס לזכיון פרטי 'שכונה' מוכס'. וכתבו הפוסקים, שמוכס יהודי רשאי לשכור גוי כדי לגבות את המכס בשבתות, בקבלנות.
- ישראל שיש ברשותו בית עסק הנמצא באזור של גויים, אשר ההמנעות מלהפעילו בשבת היא הפסד משמעותי עבורו - התירו לו להפעילו בשבת באמצעות גוי, ועוד התירו, להפעיל גביית מכס בשבת על ידי השכרתו לגוי לכל השבתות, כאשר כל הרווח של ימי השבת שייך לגוי בלבד, כיון שבאופן זה אין הגוי עובד בשבת לצורך ישראל, שהרי הרווח כולו שלו.
- בכל מקרה שבו התירו לאדם להפעיל עסק שברשותו בשבת באמצעות גוי - אסור לישראל לשהות במקום העסק בשבת, אם מטרתו היא להשגיח על הפעלת העסק, או לשער את רווחי הגוי.

שותפות של ישראל וגוי בשבת

- ישראל וגוי השותפים בעסק, ומתכונת השותפות שעובדים בתורנות לפי ימים - יסכמו ביניהם בשעת יצירת השותפות שבשבת יעבוד הגוי לבדו, וכנגדו, יעבוד הישראל יום אחד בימי החול. ואין חוששים למראית העין, שיחדשו שהגוי עובד לצורך ישראל. ואף אם חלקו של הגוי בשותפות הוא מזערי - די בכך, ובלבד שהדבר יתפרסם במקום.
- ישראל וגוי השותפים בעסק עם ההסכם הנ"ל, אך הוסיפו וסיכמו שלבסוף יחשבו את כל הרווחים כדי שחלקם יהיה שווה - הרי זה כאילו לא התנו מאומה.
- ישראל וגוי השותפים בעסק ומפעילים אותו בתורנות לפי ימים, ולא סיכמו מאומה בקשר לרווחי השבת - הגוי מפעיל את העסק בשבת, ונוטל את כל רווחי השבת. ואם סך הרווחים אינו ידוע - נוטל שביעית מכלל הרווחים.
- ישראל וגוי השותפים בעסק ועובדים יחד בכל ימי החול, והגוי עובד מדעת עצמו גם בשבתות, ללא כל דרישה מצד הישראל - רשאי הישראל לחלוק עמו בשווה את כל הרווחים, כיון שהגוי עובד בשבת לצורך עצמו, ולא כדי להרבות את חלקו של ישראל.
- ישראל וגוי השותפים בעסק שבו הם עובדים בתורנות לפי ימים, ולא סיכמו מאומה לגבי רווחי השבת - יכולים לבטל את השותפות, לחדש אותה ולסכם על ניתוק השבת מהשותפות.
- כאמור, ישראל וגוי השותפים בעסק שבו עובד כל אחד בתורנות לפי ימים - רשאי הישראל להשכיר את חלקו בימי השבת לגוי, לשוכרו כפועל שכיר בקבלנות; ואזי יוכל לחלוק ברווחי השבת.
- רשאי ישראל לתת לגוי כסף לסחור בו עבורו, או לתת לו סחורה למכור עבורו. ואף שהגוי עוסק במסחר גם בשבת, רשאי הישראל להנות אף מרווחי השבת.

חבל על כל יום!

הצטרף לתוכנית הלימוד על 'הדף היומית' ו'הדף היומית בהלכה'

חייג עכשיו: **02-560-9000**

העלון מופץ לזכוי הרבים, אגף הימנעו מקריאה בשעת התפילה וקריאת התורה

דרשו | רח' הקבלן 45 ירושלים | 02-5609000 | לשאלות ופניות בכל נושא: dirshu@dirshu.co.il